№14 (1577)

Пятніца, 24 студзеня 2003 г.

Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах

Перыядычнасць —
5 разоў у тыдзень

Кошт свабодны.

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб Колас

Народная Воля

Надвор'е

Сёння ўдзень захаваецца воблачнае надвор'е, па большай частцы тэрыторыі невялікія ападкі, месцамі туман, слабы галалёд, на асобных участках дарогі галалёдзіца. Вецер паўднёва-ўсходні, 5—10 м/с. Тэмпература паветра ў Віцебску, Магілёве — 0...-2, Гомелі, Мінску — каля 0, Гродне, Брэсце — +1...+3.

У наступныя двое сутак чакаецца воблачнае з праясненнямі надвор'е. 25-га ў асобных раёнах, 26-га — на значнай частцы тэрыторыі невялікія ападкі, месцамі слабы галалёд, на дарогах галалёдзіца. Вецер заходні, 4—9 м/с. Тэмпература паветра ўначы — 0...-5, удзень +4...-1.

ПУЛЬС

У Гродне прайшла забастоўка індывідуальных прадпрымальнікаў

22 студзеня ў Гродне прайшла папераджальная забастоўка індывідуальных прадпрымальнікаў.

Як паведаміў БелаПАН старшыня Рэспубліканскага страйкама прадпрымальнікаў гродзенскі прадпрымальнік Валерый Леванеўскі, у горадзе не працавалі асноўныя рынкі і міні-рынкі. Паводле яго слоў, на найбуйнейшым рынку "Паўднёвы" "працаваў усяго адзін штрэйкбрэхер, на астатніх — некалькі чалавек з ліку замежных грамадзян і прадстаўнікоў дзяржаўных прадпрыемстваў". Паводле ацэнкі В.Леванеўскага, агульная колькасць бастуючых перавысіла 8 тысяч чалавек.

Удзельнікі акцыі вылучылі наступныя эканамічныя патрабаванні: вярнуць прадпрымальнікам канфіскаваную па надуманых прычынах маёмасць і грашовыя сродкі; звольніць усіх супрацоўнікаў кантралюючых органаў, якія дапусцілі самавольства ў адносінах да прадпрымальнікаў; спыніць "разбойныя набегі" супрацоўнікаў сілавых і кантралюючых структур на прадпрымальнікаў.

Бастуючыя вылучылі і палітычныя патрабаванні — "адстаўка прэзідэнта і ўрада", "спыненне пераследу журналістаў за крытыку А.Лукашэнкі", а таксама "вызваленне з месцаў зняволення журналістаў Міколы Маркевіча, Паўла Мажэйкі і Віктара Івашкевіча".

Генадзь ШАРЫПКІН.

У Беларусі працягвае скарачацца колькасць насельніцтва

Па стане на 1 снежня 2002 года, колькасць насельніцтва Беларусі склала 9 мільёнаў 904 тысячы 700 чалавек, што ў параўнанні з пачаткам мінулага года меней на 46 тысяч 200 чалавек.

Скарачэнне колькасці насельніцтва звязана з тым, што пры адначасовым змяншэнні міграцыйнага прыросту колькасць памерлых у краіне на 51 тысячу 100 чалавек перавысіла колькасць народжаных. Пры гэтым натуральнае змяншэнне насельніцтва за 11 месяцаў 2002 года было кампенсавана станоўчым сальда міграцыі на 9,5 працэнта, а за адпаведны перыяд 2001 года — на 19,8 працэнта.

Разам з тым за перыяд са студзеня па лістапад 2002 года ў Беларусі адзначана зніжэнне дзіцячай смяротнасці. Так, за 11 месяцаў мінулага года памерлі 648 дзяцей ва ўзросце да 1 года, за адпаведны перыяд 2001 года — 758.

Вольга АСІПЕНКА.

Чатыры чалавекі загінулі ў начным пажары

Сям'я з чатырох чалавек загінула ў выніку пажару, які адбыўся ў вёсцы Чырвонае Сяло Зэльвенскага раёна Гродзенскай вобласці.

Пажар пачаўся каля дзвюх гадзін ночы. Першае падраздзяленне МНС прыбыло да месца пажару праз 10 хвілін, аднак да гэтага часу ў доме ўжо абвалілася перакрыццё. Удалося выратавацца толькі шасцігадовай дзяўчынцы, якую паспела вывесці на вуліцу маці. Вярнуўшыся за астатнімі дзецьмі, жанчына ўжо не змагла выбрацца з ахопленага полымем дома.

Тушэнне пажару працягвалася 40 хвілін, і да шасці гадзін раніцы ратавальнікі разбіралі абгарэлыя канструкцыі будынка, пад якім былі знойдзены целы астатніх членаў сям'і — мужа, жонкі, 11-гадовай дзяўчынкі і 9-гадовага хлопчыка.

Дзмітрый БЕЛЬСКІ.

Папа Рымскі прыняў у Ватыкане беларускіх дзяцей

Папа Рымскі Ян Павел II на мінулым тыдні прыняў у Ватыкане беларускіх дзяцей з Бягомльскай спецыялізаванай школы-інтэрната і Касцюковіцкага дзіцячага дома.

Сустрэча была арганізавана царкоўным прыходам Святых рымскіх першапакутнікаў, якую ўзначальвае Кармела Джэратана. Гэты прыход ужо на працягу пяці гадоў арганізуе прыём беларускіх дзяцей у Італіі з мэтай іх аздараўлення.

Андрэй СЕРАДА.

ЗЕРКАЛО СОЦИОЛОГИИ

В декабре 2002 года НИСЭПИ провел очередной национальный опрос общественного мнения (методом "face to face" опрошено 1478 респондентов 18 лет и старше, ошибка репрезентативности не превышает 0,03). Предлагаем Вам некоторые наиболее интересные, на наш взгляд, результаты.

Что думают белорусы об экономическом положении страны

Как показывают данные табл. 1, сегодня 54% избирателей считают, что положение дел в нашей стране развивается в неправильном направлении. Это вдвое больше числа тех, кто уверен в противоположном. Год назад — сразу после президентских выборов — их было примерно поровну. Похоже, что ожидания электората оказались напрасными, а свои предвыборные обещания президент выполнить не смог или не захотел, о чем свидетельствует даже официальная статистика. Так, реальная (с учетом инфляции) среднемесячная заработная плата за одиннадцать месяцев 2002 года сократилась более чем на 10%.

Таблица 1. Динамика распределения ответов на вопрос "На Ваш взгляд, в целом положение вещей в нашей стране развивается в правильном направлении или в неправильном?", %

Вариант ответа*	10'01	04'02	09'02	12'02
В неправильном	38,1	55,5	49,1	54,0
В правильном	36,7	21,4	21,3	26,6

** Здесь и далее позиции "Затруднился ответить" и "Нет ответа" исключены*

Властям также не удалось ликвидировать огромные задолженности по заработной плате, хотя публично принимались грозные решения. В частности, данные табл. 2 показывают, что 57% избирателей за последний год так или иначе сталкивались с этой проблемой. Причем большинство из них (48,2%) — неоднократно.

Таблица 2. Распределение ответов на вопрос "Сколько раз в течение последних 12 месяцев Вы сталкивались с задержкой выплаты зарплаты или пенсии?"

Вариант ответа	%
Один раз	8,8
Несколько раз	32,2
Почти ежемесячно	16,0
Ни разу	42,3

Ухудшается мнение населения в отношении своих материальных возможностей. Как видно из табл. 3, за прошедший год стало больше тех, кто считает, что его доходы не позволяют нормально питаться, одеваться и делать более крупные покупки. Одновременно меньше стало тех, кто уверен, что его доходы либо едва позволяют все это, либо вполне позволяют.

Таблица 3. Динамика распределения ответов на вопрос "В какой мере позволяют Вам (Вашей семье) нынешние доходы:", %

Вариант ответа	Не позволяют		Едва позволяют		Вполне позволяют	
	10'01	12'02	10'01	12'02	10'01	12'02
Нормально питаться	11,0	13,6	48,3	47,0	40,1	39,2
Приобретать одежду, обувь	26,6	29,5	55,6	53,0	17,2	17,0
Делать более крупные покупки (мебель, машину, квартиру)	81,0	85,8	14,8	11,6	2,6	2,1

Видимо, поэтому более половины избирателей не согласны с неоднократными заявлениями президента о правильности выбранного экономического курса страны. Сегодня так считает почти 56% населения (противоположной точки зрения придерживается только около 20%).

Еще больше респондентов (64.1%) уверены, что белорусская экономика нуждается в широкомасштабном реформировании, то есть в уменьшении государственного вмешательства, развитии частного бизнеса, улучшении условий для иностранных инвестиций.

Как показывают данные табл. 4, все больше избирателей начинают понимать, что от государственного регулирования цен ничего хорошего ожидать нельзя, так как многолетние усилия властей в этом направлении не смогли остановить инфляцию и падение покупательской способности населения. По крайней мере, за последние три года доля имеющих такое мнение увеличилась более чем в два раза и достигла почти трети электората.

Таблица 4. Динамика распределения ответов на вопрос "Должно ли государство регулировать цены на товары и услуги?", %

Вариант ответа	11'99	08'01	12'02
Да	69,3	69,5	60,1
Нет	14,9	19,9	30,2

Таблица 5. Динамика распределения ответов на вопрос "Как изменится социально-экономическая ситуация в Беларуси в ближайшие годы?", %

Вариант ответа	09'02	12'02
Ухудшится	34,7	43,9
Не изменится	31,6	29,1
Улучшится	16,9	13,6

Не заметно у населения и какого-либо оптимизма в отношении перспектив улучшения социально-экономической ситуации в стране. Об этом отчетливо свидетельствуют данные табл. 5. Как можно заметить, в то, что ситуация может улучшиться, верит только каждый восьмой респондент. Почти каждый второй придерживается противоположного мнения, а каждый третий уверен, что ситуация не изменится. Иначе говоря, общее ожидание избирателей весьма пессимистично. Причем это мнение даже усиливается.

НИСЭПИ.

РЭПЛІКА

Барадзін дохлых сабак не вешае

Палымяны апалагет беларускіх улад, былы вязень нью-йоркскай турмы Павел Барадзін правёў у Інтэрнеце прэс-канферэнцыю. Пытанне мог задаць нават швейцарскі пракурор. Найбольш цікавым, на мой погляд, было пытанне студэнта Маскоўскага дзяржаўнага універсітэта: "Ці не з'яўляецца сітуацыя з жахлівым парушэннем правоў чалавека ў таталітарнай Беларусі перашкодай для аб'яднання дзвюх дзяржаў? Ці не лічыце вы, што Расія павінна шукаць шляхі да дыялога з цывілізаваным светам, а не з краінамі-ізгоямі накшталт Кубы, Туркменіі, Ірака, Беларусі ці КНДР?"

Лепшы сябра Беларусі даў такі адказ: *"Я гатовы нават прафінансаваць вашу паездку ў Беларусь, каб вы пераканаліся, што ў Беларусі няма парушэнняў правоў чалавека і што Беларусь дастаткова дэмакратычная краіна. У нас вельмі прынята: ні разу не быць у Беларусі, не размаўляць з людзьмі, не ўдзельнічаць у працы саюзных органаў, навешваць усіх дохлых сабак дзеля ўласнага "Я" ці сваёй палітыкі. Мой дарагі, дыхайце часцей. Будзьце ўсхваляваныя і абавязкова наведайце Беларусь і Мінск, паразмаўляйце з простымі людзьмі, а не з тымі, якіх набываюць за долары для таго, каб насіць антылукашэнкаўскія плакаты..."*.

Ну і ну! Аказваецца, каб нешта ведаць пра стан з правамі чалавека ў краіне, зусім не патрэбна звязвацца з праваабаронцамі, якія адсочваюць сітуацыю з парушэннямі гэтых самых правоў, ці знаёміцца з міліцэйскімі зводкамі, ці проста чытаць газеты. А трэба ўдзельнічаць у нейкай працы саюзных органаў і шпацыраваць па вуліцах, зазіраючы ў твары "простых людзей" і пытаючы пра парушэнні іх правоў. Асабліва карысна будзе наведаць віна-водачны аддзел якога-небудзь гастранома і "падыхаць часцей" з суперпростымі людзьмі. Яны шмат пра што распавядуць!

Лепш бы вы, Павел Паўлавіч, прафінансавалі набыццё падручнікаў пра сучасную дэмакратыю і паставілі іх у некаторыя афіцыйныя ўстановы Беларусі. Ну, і самому, канешне, карысна было б прабегчы іх вачыма...

Алесь СІЛІЧ.

ДЫПКУР'ЕР

Чарговы саміт СНД пройдзе напрыканцы мая ў Кіеве

Ужо абвешчаны дакладны тэрмін сустрэчы кіраўнікоў краін, што ўваходзяць у СНД. Яна адбудзецца 28—29 мая ў сталіцы Украіны. У саміце будзе ўдзельнічаць і дэлегацыя Беларусі на чале з Аляксандрам Лукашэнкам. Склад дэлегацыі зацвердзіць непасрэдна ён.

І хаця да чарговага раунда застаецца яшчэ шмат часу, можна прагназаваць, што Аляксандру Лукашэнку ў сталіцы Украіны будзе, як кажуць, няўтульна. Менавіта ён летась выступіў супраць таго, каб Леанід Кучма ўзначаліў СНД, што прапаноўваў Уладзімір Пуцін.

Лукашэнку чакаюць у Ліване

З Ліванскай Рэспублікі вярнуўся першы намеснік міністра замежных спраў Беларусі Васіль Пугачоў. Дыпламат адвёз асабістае пасланне Аляксандра Лукашэнкі да кіраўніка Лівана. Падчас іх сустрэчы прэзідэнт Лівана Эміль Лауд пацвердзіў сваё запрашэнне Аляксандру Лукашэнку наведаць Ліван.

Беларусь адмаўляецца даваць ацэнку сваім адносінам з АБСЕ

Пра гэта паведаміў падчас брыфінга 23 студзеня намеснік кіраўніка ўпраўлення інфармацыі Міністэрства замежных спраў Беларусі Андрэй Савіных. Ён сказаў, што рабіць нейкія ацэначныя заявы яшчэ рана: "Сітуацыя развіваецца адпаведна дамоўленасцям з сакратарыятам АБСЕ". Чыноўнік дадаў, што Беларусь будзе разглядаць вынікі парламенцкіх выбараў у Нідэрландах — у краіне, якая зараз старшынствуе ў АБСЕ.

Уладзімір ГЛОД.

Ртуть в хате

В доме жительницы деревни Дворище Миорского района обнаружено превышение концентраций опасных паров.

70-летняя гражданка обратилась с просьбой об исследовании воздуха в жилых помещениях. Прибывшие на место специалисты установили, что концентрация паров ртути в жилище превышает нормы в 135—200 раз, а формальдегида — в 25—30 раз. Пенсионерка переселена к родственникам.

Игорь ХАДАСЕВИЧ.

Кувейт обещает 75 миллионов долларов

Вопрос о предоставлении Беларуси кредита на реконструкцию Минской ТЭЦ-3 будет рассматриваться 25—26 января Кувейтским фондом арабского экономического развития.

С белорусской стороны в переговорах в Кувейте примут участие заместитель министра энергетики Александр Сивак и президент концерна "Белэнерго" Сергей Белый.

Согласно условиям фонда, независимая консалтинговая компания подготовила технико-экономическое обоснование проекта реконструкции. В ходе встречи пройдет обсуждение этих материалов, и на их основе будет принято решение о финансировании проекта. Речь идет о получении кредита в размере 75 миллионов долларов.

Милена АНУФРИЕНОК, БелТА.

ПИСЬМО В РЕДАКЦИЮ

Слепцы

Иногда мне кажется, что люди, потерявшие зрение или рожденные слепыми, видят и чувствуют гораздо острее, чем многие остальные, способные отличать день от ночи. Ибо видящие — не значит зрячие.

Наблюдая за развитием политического процесса в Беларуси за последний десяток лет, не перестаешь удивляться абсурдности всего происходящего. В конце восьмидесятых, начале девяностых годов между правящей коммунистической элитой и народом, а точнее, населением, образовалась огромная пропасть вследствие, в первую очередь, экономического хаоса. Основа экономики — рубль окончательно "задеревенел", превратился в фантик, товарный дефицит и очереди изнуряли людей, упадок в культуре вел к вырождению. Интуитивно люди чувствовали опасность, но каждый понимал ее по-своему. Момент "икс" наступил 19 августа 1991 года — ГКЧП, в который входили наиболее реакционные представители союзной элиты, пытался взять власть в стране. 150 000 москвичей помешали этому, народ же в провинции — безмолвствовал, с дурацким интересом наблюдая за схваткой в Москве. Но поддержать путчистов не вышел, как не вышел и протестовать по поводу роспуска СССР руководителями трех славянских государств — Б.Ельциным, С.Шушкевичем, Л.Кравчуком.

Протестовать — значит, идти против существующей власти? Нет, это не про нас. Мы-то и к власти особо не рвемся, если уж посадят в автобусы, накормят, привезут куда надо, мы, конечно, постоим, подержим плакаты (интересно, а что на них там написали?) — это еще куда ни шло, это по-нашему. Так годами и впитывалась в наши души политическая близорукость, основанная на историческом страхе, равнодушии, зависти и мести.

Слепцы не хотели увидеть, что после августа девяносто первого у нас реально правила та же коммунистическая элита, а не "свадебный" председатель Верховного Совета С.Шушкевич, поставленный перепуганными номенклатурщиками для отвода глаз, с целью временно упрятать под некой демократической оберткой вонючую и гнилую коммунистическую конфетку, в которую они временно и благоразумно спрятались. Похоже, сам Станислав Станиславович оказался сродни населению — таким же слепцом, считая, что это он управляет Беларусью и поэтому вся его политическая игра заключалась в том, что он всех призывал "да згоды", грозя пальчиком. Призывов не хватило и на два года. Коммунистические хищники, едва опасность миновала, "откусили" благодетелю, выручившему их в трудную минуту, "руку по локоть". Операция по "откусыванию", или по "освобождению от кресла", в СМИ получила интригующее название "Снятие за килограмм гвоздей". Красные, оставшись такими по сути, к этому времени стремительно растворились в политической палитре, став перекрашенными. Подслеповатый народ оказался окончательно дезориентированным.

Перекрашенные едва не промахнулись, потянувшись за забугорными нововведениями в соседних странах. Правда, наших заинтересовал лишь внешний фасад, а не демократическая и рыночная внутренние начинки, благодаря чему эти страны и процветают. Магическое слово "президент" звучало красиво и многообещающе. Как говаривал попозже известный персонаж белорусской политической сцены, "президент — он и в Африке президент".

Самоуверенные к тому времени номенклатурщики, имеющие восьмидесятилетний опыт политического оболванивания и владеющие всеми приемами "красного ниндзя", будь то формирование избиркомов, "правильный" подсчет бюллетеней или легкое постукивание по головам оппонентов на улицах разбитых фонарей, искренне считали, что Вячеслав Кебич оседлает белого коня без разбега и позволит им царствовать в Беларуси бесконечно. "Молодые волки" от политики — А.Лукашенко, Л.Синицын, В.Гончар, Д.Булахов, А.Лебедько, почувствовавшие в Верховном Совете первый сладковатый вкус власти, посчитали иначе и, воспользовавшись той самой самоуверенностью власти, стали раскладывать свой пасьянс. К ним переметнулись те, кто увидел слабость и неспособность В.Кебича удержать ситуацию под контролем. До сих пор демократическая общественность гадает — как могли три последних "волка", обладая практически полной информацией о "вожаке" и имея относительно светлые головы, ввязаться в подобную авантюру? Что это было — слепота или холодный расчет в надежде, что "мы его потом воспитаем"? Ошибки одних иногда приводят к несчастью одного индивида, ошибки других — к несчастьям целого народа. Более всего заплатил за собственную близорукость В.Гончар, похищенный вместе с А.Красовским спустя пять лет после драматических попыток исправить собственный просчет. А.Лебедько пока безуспешно пытается сгладить свою вину перед обществом отчаянным сопротивлением железной хватке диктатуры. Что-то делает Л.Синицын. А о Д.Булахове и говорить не хочется, все знают, где он работает и кто ему эту работу дал.

Слепые же обыватели в розовых очках шли затем на референдумы, бездумно опускали бюллетени, шли на выборы с той же целью — продлить свое нищенское существование, довольствуясь созерцанием на экране пустопорожних речей молодцеватого и спортивного диктатора, его бесконечных обещаний "скорого благоденствия". Взрослые и умудренные жизнью мужики, тонкие и практичные женщины, всезнающие многоопытные ветераны, гибкая и максималистская молодежь — шли на участки, как кролик идет под гипнозом в пасть удава, и голосовали за очередную порцию лжи. Учителя, врачи, служащие в избирательных комиссиях, "дохимичивали", вытягивая нужные вечно-красным проценты. А что же всем оставалось делать, коль оппозиция, собравшая, по ее же заверениям, весь интеллектуальный цвет нации, кроме периодического наступания на свои же собственные грабли, ничего обществу предложить не смогла. Новые-старые лица, боязнь лидеров высунуться за пределы столицы, более чем странное распределение "зелени", отсутствие командной игры — основные пороки сегодняшнего демдвижения.

Недоверие регионов к своим верхам в оппозиции растет не по дням, а по часам. Причем региональные структуры находятся гораздо в более тяжелом положении, чем столичные. Но, по-видимому, демократическая верхушка, поставившая главной целью проникновение в Минский горсовет, и, следовательно, сосредотачивающая здесь весь ресурс, опрометчиво бросает на этом этапе регионы как ненужные. Иначе как политической слепотой это не назовешь. Потому что такое отношение аукнется в скором времени. Один бнээфовский деятель сейчас пожинает плоды своего пренебрежительного отношения к регионам. Долгое время ему удавалось морочить голову и бросать "под танки" местечковых одной загадочной фразой: "Прыйдзем да ўлады — паедзем адпачываць на Канары". В результате одни демократы рисковали и шли до конца, а другие, еще не придя к власти, ездили если не на Канары, то в другие теплые экзотические страны.

Впереди — возможный референдум о "пожизненном президентстве". Слепцы, которых великое множество и сейчас, готовы наступать на грабли и дальше. Прозревшие — ищут альтернативу. Последних — больше с каждым днем. Кто даст им альтернативу?

Сергей НЕРОВНЫЙ, житель г.Кричева.

ПУЛЬС

У Гомельскай вобласці спыняецца трансляцыя расійскіх тэлеканалаў

З 1 лютага ў Жлобіне, Мазыры і Брагіне спыняецца трансляцыя тэлевізійнага расійскага канала РТР, а па ўсёй Гомельскай вобласці — канала "Культура".

Замест РТР мясцовыя жыхары будуць глядзець перадачы Гомельскага абласнога тэлебачання — гэта дасць магчымасць павялічыць яго аўдыторыю (з 40 да 60 працэнтаў).

Такому рашэнню паспрыяў калектыўны ліст жыхароў Жлобіна да прэзідэнта краіны з патрабаваннем спыніць "патокі крыві, гвалту, забойстваў і непрыстойнасцей на блакітных экранах", а таксама аналагічны зварот кіраўніцтва мясцовай пісьменніцкай арганізацыі, які быў апублікаваны ў газеце "Гомельская праўда".

Людміла ВАЛЕЎСКАЯ.

Знізіўся аб'ём вытворчасці прадуктаў для дзяцей

Паводле звестак Міністэрства статыстыкі і аналізу, выпуск стэрылізаванага малака для грудных дзяцей скараціўся на 6 працэнтаў, плодаагароднінных кансерваў — на 7,6, сухіх сумесяў для дзяцей ранняга ўзросту — на 15,5 (у тым ліку "Малыша" — на 21,1 працэнта, "Алесі" — на 21,6), мясных кансерваў — на 21,3, тварагу для грудных дзяцей — на 49,8 працэнта. Узрасла толькі вытворчасць кефіру для грудных дзяцей — у 2,14 раза.

Вытворчасць безалкагольных напояў павялічылася на 27,7 працэнта, мінеральнай вады — на 19, вінаградных він — на 71,6, пладовых він — на 35,9, брэндзі і каньячных напояў — на 33,8, каньяку — на 12,3 працэнта. Шампанскага выпушчана менш на 4,9 працэнта, гарэлкі і лікёра-гарэлачных вырабаў — на 5,4, піва — на 6,8, вінных пладовых напояў — на 78 працэнтаў, папярос і цыгарэт — 5,9 працэнта.

Дзмітрый УЛАСАЎ.

Аўтамабілі ў Мінску крадуць расіяне і ўкраінцы

У 2002 годзе ў Мінску выкрадзена каля 700 аўтамабіляў. Большасць крадзяжоў здзейснілі злачынныя групоўкі з розных гарадоў Расіі і Украіны. Для каардынацыі дзеянняў яны маюць "устойлівыя сувязі" з аўтамабільнымі злодзеямі з буйных беларускіх гарадоў.

Па выніках года знойдзены 342 аўтамабілі (з улікам крадзяжоў апошніх гадоў). Прэстыжныя мадэлі скрадзеных аўтамабіляў рэалізуюцца галоўным чынам у Маскве. Большасць іншых машын разбіраецца на запасныя часткі, якія затым рэалізуюцца на рынках Мінска, абласных цэнтраў і памежных расійскіх гарадоў. На рахунку некаторых нейтралізаваных груп да 70 аўтакрадзяжоў.

Генадзь ШАРЫПКІН.

У сумцы аказаўся цэлы арсенал

Як паведамілі БелаПАН у аддзеле інфармацыі і грамадскіх сувязей ГУУС Мінгарвыканкама, мінулай ноччу нарадам палка патрульна-паставой службы на скрыжаванні вуліцы Корж-Сабліна і завулка Усходняга для праверкі дакументаў былі спынены двое мужчын, якія, кінуўшы сваю гаспадарчую сумку, уцяклі.

Пры аглядзе сумкі у ёй знойдзены: 2 рэвальверы сістэмы "наган" 1943 і 1944 гадоў выпуску, пісталет маркі "Берэта" без нумару і ўказання года выпуску з магазінам і пісталет маркі "Чэшска Зброеўка" 1952 года выпуску без нумару з двума магазінамі — уся зброя калібру 7,62 мм, а таксама 105 патронаў калібру 7,62 мм (91 патрон для пісталета ТТ і 14 для "нагана") і 2 гранаты з запаламі маркі УЗ РГМ-2. Згодна з даведкай крыміналістаў, уся знойдзеная зброя прыстасаваная для стральбы.

Затрымана дырэктар мінскага магазіна

Супрацоўнікамі міліцыі ў сваім службовым кабінеце з доказамі хабару была затрымана дырэктар аднаго з мінскіх магазінаў. Жанчына атрымала хабар у памеры 100 долараў ЗША ад 33-гадовага мінчаніна за спрыяльнае вырашэнне пытання аб прадастаўленні яму юрыдычнага адрасу.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ.

Склад падробнай гарэлкі

Склад падробнай гарэлкі знойдзены работнікамі ўпраўлення па барацьбе з эканамічнымі злачынствамі УУС Магілёўскага аблвыканкама ў гаражы жыхара вёскі Палыкавічы Магілёўскага раёна.

Было канфіскавана каля 260 бутэлек гарэлкі без акцызных марак і 1,5 тысячы літраў этылавага спірту ў бочках. Асаблівую занепакоенасць супрацоўнікаў міліцыі выклікала наяўнасць у гаспадара гаража фурнітуры для вытворчасці алкагольнай прадукцыі.

Канстанцін УВАРАЎ.

С дележкой хомутов опоздали

Ажиотаж, возникший 10 лет назад, когда в связи с изменением земельного законодательства крестьянам разрешили увеличить размеры личных подсобных хозяйств до гектара, давно сменился апатией. Большинство "прирезков" не обрабатывается, зарастает сорняками.

По личным наблюдениям автора, сегодня число таких брошенных "прирезков", по крайней мере на Минщине, приближается к 50 процентам. В самих деревнях по разным причинам не обрабатывается примерно каждый пятый, а в целом все обрабатываются скверно. Потому что у хозяев подворий не хватает сил, техники, добротного семенного материала, удобрений. Да и желание ковыряться в земле иссякает у людей среднего возраста, а у молодежи практически отсутствует. Ее ведь не соблазнишь перспективой обеспечения зимовки харчами собственного производства.

Короче, гуляет земля по причине своей ненужности народу. С этим утверждением может спорить только человек, далекий от реалий современной деревенской жизни. И поскольку такой человек склонен больше доверять разного рода цифири, но не субъективным впечатлениям, приведем некоторые статистические сведения. В сельской местности практически каждая семья имеет участок для ведения личного подсобного хозяйства, но только 7 процентов этих участков оформлены в частную собственность. То есть представление о земле как ценности, которую можно передать по наследству, практически отсутствует.

Поскольку в общественных хозяйствах зарплата маленькая и нерегулярная, то многие трудоспособные обслуживают хозяйства пенсионеров, пожалуй, единственной категории сельского населения, которая сегодня имеет пусть и небольшой, но стабильный доход. Рассчитываются "новые кулаки" или небольшими деньгами (бутылка "чернила" стоит менее тысячи рублей), или самогоном, или выращенным продуктом.

Эта "постколхозная" система как часть общеэкономической белорусской модели действует повсеместно. Однако лучше всего она просматривается в поселениях, где колхозы вступили в фазу самоликвидации. В этом отношении типичной можно считать деревню Подыгрушье Смолевичского района, пожалуй, единственную в стране, которая осталась вне коллективного хозяйства. Дело в том, что в голодную зиму 1998—1999 гг. коров отсюда вывезли поближе к соломе, а весной назад не вернули. А после "Ленинский путь" приватизировал немецкий предприниматель Лотар Штотц, который Подыгрушье ввиду его относительной отдаленности от центральной усадьбы и по другим причинам в состав агрофирмы включить не пожелал. А землю местные крестьяне утратили еще раньше: поскольку деревня расположена "рядом с электричкой", ее под дачи присмотрели столичные ведомства, среди которых такие серьезные, как КГБ, МВД и МО.

"Под дачи" силовые ведомства забрали самые плодородные земли. Крестьянских коров пасти стало негде, их практически извели. А поскольку и колхозную ферму закрыли, то навоз в цене поднялся до невиданных высот. Нет колхоза — нет техники, нельзя договориться с трактористом, чтобы привез дров. Поэтому отдельные "хозяева" на дрова пилят заборы и валят сараи. Негде "взять" картофель на семена, минеральные удобрения, пестициды, без которых не справиться на сотках ни с мерзкой травой "американкой", ни с американским жуком. Поэтому картошки по осени накапывают часто меньше, чем закопали весной. И даже те, кто недавно выкармливал по два-три кабана, хвастаясь перед приглашенным "на свяжыну" соседом, что сало "на карку" в две ладони толщиной, сегодня довольствуются единственным кабанчиком, которого предпочитают забивать так, чтобы и не пискнул. Чтобы соседи не завидовали.

Вместе с колхозом почти в одночасье рухнули устои прежней жизни. Белорусская деревня, подобно Подыгрушью, пройдет по своему "ленинскому пути" и попадет в такой же тупик, поскольку существовать без колхозов не может.

Недавно был принят закон "О личных подсобных хозяйствах граждан", в котором предусмотрено создание местными властями коммунальных унитарных предприятий (с консультационными пунктами и пунктами проката сельхозтехники, гужевых и других средств), которые должны будут оказывать гражданам, ведущим личное подсобное хозяйство, все виды необходимых услуг по производству и реализации произведенной продукции. Вроде бы все правильно, такие сервисные службы для фермеров существуют в любой нормальной стране. Но наши особенности настолько особы, что вполне могут победить здравый смысл.

Во-первых, наши сельсоветы сейчас беднее церковной мыши. Для них и хомут купить — проблема, нанять специалистов и платить им зарплату — тем более. Даже если передать таким предприятиям часть техники бывших колхозов, эти предприятия не смогут ее отремонтировать. Поэтому "делить хомуты" надо было раньше, когда они еще были исправными.

Во-вторых, в нормальных странах сервисные предприятия — частные, ориентированные на прибыль, которую может обеспечить только обслуживание достаточно крупных фермерских хозяйств, но не такое "камерное земледелие", как наши ЛПХ.

Короче, все надо делать по уму и вовремя. И не заниматься ремонтом дверей, когда едет крыша.

Константин СКУРАТОВИЧ.

На Нямізе археолагі і ўзімку капаюць

Упершыню на тэрыторыі Беларусі праводзяцца археалагічныя раскопкі ў зімовы перыяд. А капаюць у самым цэнтры сталіцы, на Нямізе, дзе на старых падмурках плануецца пабудаваць кур'ёз сучаснай архітэктуры — паркінг на 400 машын.

Раскопкі пачаліся 12 жніўня 2002 года. Вясна і амаль усё лета — лепшы час для археолагаў — былі страчаны. Напрыканцы кастрычніка ўсё было спынена — вырашалася, як працаваць зімой і што для гэтага патрэбна. Узнавіліся раскопкі ў сярэдзіне снежня, калі былі ўстаноўлены палаткі і абагравальнікі. І зараз, абыходзячы ўсе цяжкасці зімовых раскопак у беларускім клімаце, там працуе невялікая група падрадчыкаў з "Жылбуда" і студэнты.

Аб раскопках расказаў Алег Вільгельмавіч Іоў — кандыдат навук, старшы навуковы супрацоўнік аддзела сярэднявечнай археалогіі Нацыянальнай Акадэміі навук:

— На Беларусі ўпершыню праводзяць археалагічныя раскопкі зімой. Раней яны зацягваліся дзесьці да кастрычніка, пры добрым надвор'і — да першай паловы лістапада. Але зімой такія раскопкі не праводзіліся. Гэта наватарства.

— Тэхнічных складанасцей шмат?

— Галоўная складанасць — сагрэць зямлю, бо яна абледзянелая, замерзлая. Мы зараз скарыстоўваем армейскія палаткі і абагравальнікі (адзін электрычны, другі — на дызельным паліве). Спачатку ўсталёўваецца палатка, уключаецца абагравальнік, і дні чатыры зямля адтайвае. Толькі потым магчыма працаваць. Галоўнае тут — захаваць цяпло, каб паменшыць расход паліва. Зараз адліга, і яна нам дапамагла.

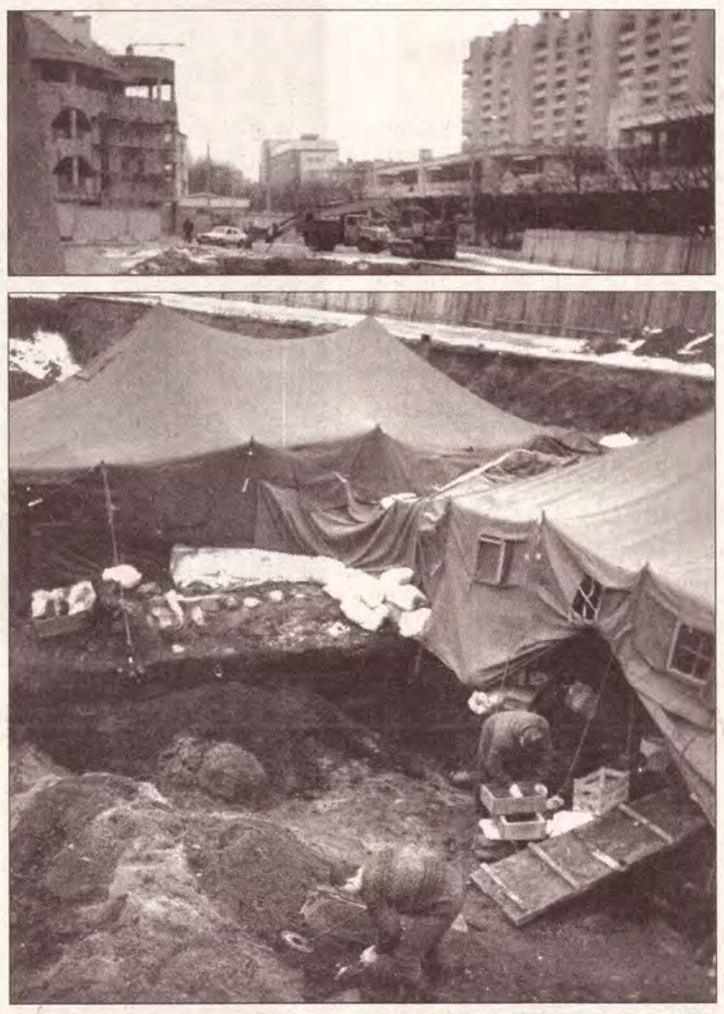
Зараз мы ўсталявалі яшчэ адну палатку, на новым месцы, калі прынясём сюды дызельны абагравальнік, то праз чатыры дні магчыма ўжо будзе працаваць. Вось так, паступова, пераходзячы з адной палаткі ў другую, мы капаем. А за мяжой, праводзячы раскопкі, ставяць навес, вялікі ангар са шкла і алюмінію, і там ужо страты цяпла ніжэйшыя. Але ён шмат каштуе. Зразумела, што калі б тут пабудавалі такі ангар, то было б лягчэй. Ён мог бы пакрыць усю тэрыторыю раскопак, а мы распрацоўваем зараз маленькія тэрыторыі.

— А цікавых знаходак зараз шмат?

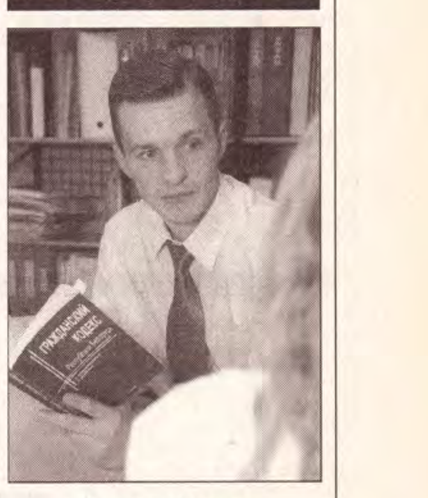
— Так. Традыцыйна манеты, на гэты час XVII ст. Нават шведскія манеты 50-х гадоў XVIII стагоддзя. Шмат знаходак перыяду Яна II Казіміра. Гэта перыяд вайны Расіі і Рэчы Паспалітай, смутны час. Знойдзены дэталі зброі. Напрыклад, накладкі на скураныя пальчаткі, каб зберагчы рукі ад ранення. Знайшлі і кулі XVII стагоддзя. Зразумела, што шмат керамікі, кафлі, шклянога посуду — цікавыя рэчы, характэрныя ў асноўным для горада. У іх адлюстравана свая культура таго часу. Нават даспех знайшлі. У той час яны яшчэ скарыстоўваліся, але ўжо існавалі стрэльбы. І ёсць знаходкі, на якія пакуль цяжка дакладна казаць, што гэта. Магчыма, будзе нешта цікавае, але зараз не скажу, бо магу памыліцца. Гэта будзе вывучацца.

P.S. *Алег Вільгельмавіч паведаміў, што ў хуткім часе плануецца выданне кнігі па выніках гэтых раскопак. Добра, што будзе кніга, што паркінг не пахавае гісторыю.*

Дар'я ГАЎРЫЛАВА.
Фота аўтара.

КОЛОНКА ЮРИСТА

Автор рубрики Олег ВОЛЧЕК ждет ваших вопросов

Сносят мой дом

Каков порядок предоставления жилой площади при сносе жилого дома?

О.Королькова, Минск.

В случае, если законодательством Республики Беларусь, действовавшим на момент сноса одноквартирного, блокированного жилого дома, строений и сооружений при нем, принадлежавших гражданину на праве собственности, в связи с изъятием земельного участка для государственных нужд не была предусмотрена выплата денежной компенсации за снесенный жилой дом, то квартира, полученная этим гражданином в доме государственного или частного жилищных фондов в результате такого сноса, независимо от времени ее предоставления приватизируется им безвозмездно (без учета жилищной квоты, суммы квот).

По выбору гражданина ему предоставляется право на:

— получение в собственность благоустроенной квартиры;

— строительство и (или) получение в собственность жилого дома, строений и сооружений при нем, равноценных сносимым по благоустройству и общей площади;

— перенос и восстановление при наличии технической возможности сносимого дома, строений, сооружений и насаждений при нем;

— получение денежной компенсации за сносимый жилой дом, строения, сооружения и насаждения при нем, определяемой на основании заключения экспертизы о стоимости жилого дома, строений, сооружений и насаждений при нем.

Я был на военных сборах

Входит ли период нахождения на учебных военных сборах в исчисление общего трудового стажа?

О.Лойко, Минск.

В стаж работы засчитывается: период обучения на дневном отделении в высших и средних специальных учебных заведениях, в училищах, школах и на курсах по подготовке кадров, повышению квалификации и переквалификации, в аспирантуре, клинической ординатуре, докторантуре.

Учебные заведения, учреждения системы образования самостоятельны в решении вопросов организации учебного процесса, финансово-хозяйственных и других видов деятельности при соблюдении государственных интересов и требований к образованию, обеспечении прав учеников, учащихся и студентов, педагогических и других работников в соответствии с законодательством.

Если в учебный план учебного заведения, которое Вы закончили, входили данные военные сборы, то все три месяца, проведенные на сборах, включаются в общий трудовой стаж.

Новое завещание

Составлены два завещания. Имеет ли первое юридическую силу?

Н.Бичан, Гомельская область.

Новое завещание отменяет старое полностью или в той части, в которой они противоречат.

Милицию и хулят, и хвалят

В 2002 году по телефону доверия Министерства внутренних дел Беларуси поступило более восьми с половиной тысяч сообщений от граждан. Наибольшее число сообщений (18,7 процента) было связано с нарушениями законности со стороны милиционеров.

В ходе служебных разбирательств по этим фактам в прошлом году 26 сотрудников милиции привлечены к дисциплинарной ответственности, а четверо уволены из органов внутренних дел. В то же время в 72 сообщениях граждан по телефону доверия прозвучали слова благодарности в адрес сотрудников МВД, добросовестно исполняющих свои обязанности.

Олег ЛИЦКЕВИЧ, БелТА.

Рыпіць старое кола,

або Яшчэ раз пра хлусаў, фарысеяў, стукачоў і пустадомкаў

Сяргей ЗАКОННІКАЎ

На фоне "Славянскага базару", "Дажынак" і іншых "усенародных" святаў, якія цяпер пастаянна грымотнымі барабанамі і літаўрамі скаланаюць нашу краіну, васьмідзесяцігадовы юбілей старэйшага не толькі ў Беларусі, але і ва ўсім былым Савецкім Саюзе літаратурна-мастацкага і грамадска-палітычнага часопіса "Полымя" прайшоў даволі сціпла, непрыкметна. І тое, што газета "Літаратура і мастацтва" прысвяціла гэтай падзеі цэлы нумар (за 13 снежня 2002 года), з'ява пахвальная. Часопіс сапраўды заслугоўвае ўвагі і добрых слоў. Пры ўсіх выдатках у розныя перыяды выпуску "Полымя", якія былі звязаны з тагачаснай таталітарнай рэчаіснасцю, яно тым не менш заўсёды заставалася рупнай кузняю беларускай літаратуры і ў цэлым культуры, важным асяродкам нацыянальнай духоўнасці.

Кепска тое, што юбілей "Полымя", як гэта практыкавалася ў чорнапамятныя сталінскія гады, і зараз выкарыстаны, каб зрабіць палітычныя даносы, паклёпы, зняважыць лепшых айчынных пісьменнікаў, выліць цэбры бруду і хлусні на галовы сваіх апанентаў, якія цвёрда стаяць на пазіцыях дэмакратыі, змагаюцца за сапраўдную дзяржаўнасць Беларусі, за яе суверэнітэт і незалежнасць, за нацыянальнае, эканамічнае і духоўнае адраджэнне.

Бясспрэчна, што вяртанне цяпер, на пачатку XXI стагоддзя, да аглабельных метадаў сумнавядомага Лукі Бэндэ і К° — рэч ненармальная, ганебная, але яно адбываецца і нават ужо не шакіруе чытацкую публіку. Жыхары Беларусі паступова звыкаюцца з гэтым і ўрастаюць у такое ж цемрашальства, якое існавала раней, бо беларускія і расійскія афіцыйныя сродкі масавай інфармацыі часта кормяць нас такой "развесистой клюквой", якой не дакажа ніякая самая фантастычная літаратура.

Звыкаемся мы і з тым, што даць належны, годны адлуп, развянчаць цынічную, беспардонную хлусню ў нашых умовах вельмі цяжка, амаль немагчыма. Але, што б там ні было, а рабіць гэта трэба, бо недасведчаныя людзі так і будуць глытаць фальшыўкі, трапляць на кручок новаспечаных цемрашалаў.

Рэдакцыя "ЛіМа", якая зараз працуе пад пільным наглядам холдынгаўскага і вышэйшага "ідэалагічнага начальства", у святочным нумары, які, дарэчы, "згарбузаваны" прымітыўна і неахайна, спрабуе замаўчаць або апляваць дасягненні беларускай літаратуры і самога "Полымя" за апошнія 15 гадоў. Але, як і заўсёды, калі хтосьці пачынае займацца падманам, то абавязкова заблытваецца.

У артыкуле новага рэдактара "Полымя" М.Мятліцкага, хоць і схаваная, зацiснутая траскатнёй, але ўсё ж маецца такая фраза: **"Творчыя кантакты з асаблівай сілай актывізуюцца ў постсавецкія гады, якія, трэба аддаць належнае часопісу, плённа паспрыялі ўваскрашэнню нашай нацыянальнай свядомасці, вяртанню гістарычнай памяці народа".** Сапраўды, за апошнія пятнаццаць гадоў "Полымя" змагло, пераадольваючы ідэалагічны дыктат, звыклыя вульгарныя стэрэатыпы, даносіць да чытачоў не толькі новыя, таленавітыя, прасякнутыя нацыянальным духам, гуманізмам і чалавечнасцю творы сучасных пісьменнікаў, але і вяртаць скрадзеную ў нас выдатную літаратурную спадчыну (невядомыя або малавядомыя творы Я.Купалы, Я.Коласа, М.Гарэцкага, А.Мрыя, Я.Пушчы, Л.Геніюш, Л.Беларускі, М.Ермаловіча і многіх іншых аўтараў, а таксама пісьменнікаў-эмігрантаў), якая была забаронена, пылілася ў сховах і архівах КДБ, у прыватных зборах тут і за мяжою. Праз публікацыі ў раздзелах "Спадчына", "Старонкі нашай гісторыі", "Постаці", "Славутыя імёны", "Дакументы" часопіс выконваў асветніцкую місію, абуджаў цікавасць чытачоў да сваіх каранёў, да некранутых яшчэ пластоў духоўнага багацця нацыі, спрыяў станаўленню грамадзянскай супольнасці на Беларусі. Зроблены ў гэтыя гады намаганнямі рэдакцыйнага калектыву "Полымя" выхад на новыя абсягі творчага і рэдактарскага майстэрства, набыццё часопісам пасля стольніх гадоў "жалезабетоннасці" свайго жывога, прывабнага аблічча, сваёй дынамікі, свайго характару будуць яшчэ некалі грунтоўна асэнсаваны і належным чынам ацэнены.

Аднак заангажыраваны, заклапочаны правядзеннем ідэалагічнай лініі цяперашняй улады "ацэншчык" ужо маецца. На гэтым жа развароце "ЛіМа" Г.Пашкоў пярэчыць М.Мятліцкаму, дае ў сваім артыкуле такую ацэнку: **"Семнаццаць гадоў працаваў я ў "Полымі", быў і літсупрацоўнікам, і адказным сакратаром, і намеснікам галоўнага рэдактара, таму і сёння на лёс яго не магу глядзець абыякава. Балюча было бачыць апошнія гады, як губляе часопіс грамадскі аўтарытэт, як мізарнее тыражом ды аб'ёмам. Знешне жоўкла "Полымя", згубіла вонкавы выгляд, і нават у назве — элементы не ўласцівага нам шрыфту. Ды і ад змястоўнасці пачало нярэдка паваць залішнім рабалепствам перад пэўнымі, хоць сабе і вядомымі, аўтарамі. Прыкметна звузеў тэматычны абсяг грамадскага раздзелу. "Полымя" як бы пачало браць на сябе абавязкі іншых часопісаў, у тым ліку галіновых, таго ж "Беларускага гістарычнага часопіса", у той жа час пакідаючы па-за ўвагай праблемы больш фундаментальнага характару, без чаго цяжка ўявіць такое выданне.**

Мабыць, гэта была хвароба росту".

Што ж, вымушаны адказаць Пашкову.

Максім Танк, які ў 1966 годзе пасля васемнаццацігадовага і, трэба аддаць належнае волату айчыннай паэзіі, надзвычай плённага творчага кіраўніцтва рэдакцыяй перайшоў на пасаду першага сакратара ў Саюз пісьменнікаў Беларусі, пакінуў у спадчыну свайму наступніку П.Кавалёву тыраж 6071 экземпляр (№1 за 1966 г.). У 1972 годзе, калі ў "Полымя" прыйшлі і галоўны рэдактар К.Кірэенка, і "зусім малады хлопец, якога толькі што ўзялі ў часопіс з Беларускага радыё", Г.Пашкоў, тыраж першага нумара быў ужо 10.416 экземпляраў. А ў 1986 годзе, пры выхадзе К.Кірэенкі на пенсію, рэдакцыйная гаспадарка дасталася мне, новаму галоўнаму рэдактару, з іншым, значна меншым паказчыкам — 7150 экземпляраў. Далей тыраж "Полымя" складваўся так: 1989 г. — 9510, 1990 г. — 10.049, 1994 г. — 8790, 1995 г. — 6900, 1998 г. — 4888, 2000 г. — 3339, 2001 г. — 2996. Гэтыя лічбы вельмі красамоўныя.

Тыраж "Полымя" і іншых літаратурных выданняў павышаўся на хвалі беларускага патрыятычнага ўздыму, новага (у які ўжо раз!) спадзеву на нацыянальнае адраджэнне, разам з ростам самасвядомасці людзей, з адкрыццём беларускіх класаў і школ. А падаць тыражы і аб'ёмы ўсіх літаратурных выданняў пачалі тады, калі адраджэнне захлынулася, калі наша мова зноў была абражана, прыніжана і засунута ў куток, калі забуксавала эканоміка і скацілася ўніз, калі скурчыўся дзяржаўны бюджэт і разам з гэтым эмізарнела датацыя выданням, калі катастрафічна зменшыліся заробкі і пенсіі, дашчэнту апусцелі кішэні падпісчыкаў і чытачоў.

Аднак "Полымя" да канца, да гвалтоўнай ліквідацыі самастойных рэдакцый і ўтварэння "холдынгу-калгаса" заставалася адзіным літаратурным выданнем у Беларусі, якое не ішло на здвойванне нумароў, змагло захаваць свой аптымальны сярэднемесячны аб'ём (за 2001 год — 19,6 улікова-выдавецкага аркуша!) і ўвесь апошні час лідыравала па тыражы, пастаянна абганяючы не толькі аналагічныя часопісы, але і газету "Літаратура і мастацтва".

Пад "рабалепствам перад пэўнымі, хоць сабе і вядомымі, аўтарамі" Г.Пашкоў мае на ўвазе шматгадовае плённае супрацоўніцтва "Полымя" з такімі выдатнымі літаратарамі Беларусі, як Максім Танк, Пімен Панчанка, Янка Брыль, Васіль Быкаў, Рыгор Барадулін, Ніл Гілевіч, Генадзь Бураўкін, Васіль Зуёнак, Вячаслаў Адамчык, Анатоль Кудравец, Віктар Казько, Віктар Карамазаў, Алесь Жук, Аляксей Дудараў, Уладзімір Някляеў. Гэта іхнія вершы, паэмы, апавяданні, аповесці, раманы, п'есы без усялякай чаргі (мы ліквідавалі ранейшую палымянскую завядзёнку — узвальваць на рэдакцыйныя калёсы любыя рукапісы без разбору і потым, згодна з тэрмінам паступлення, скідваць у друк) траплялі на старонкі часопіса. І рэдакцыя радавалася, што з ёй сябруюць, ёй давяраюць пісьменнікі, творы якіх могуць прынесці гонар і славу любому літаратурнаму выданню Еўропы. Так што гэты папрок ці абвінавачванне намі ўспрымаецца як пахвала, як самая высокая ацэнка працы рэдакцыі.

Г.Пашкоў засумаваў па контрпрапагандысцкіх "жалезабетонных канструкцыях" С.Паўлава, І.Антановіча і іншых аўтараў, якія калісьці ў часопісе сам рыхтаваў, дзе шматслоўна, доўга і нудна "граміўся" амерыканскі імперыялізм і сіянізм.

А зараз вяртаемся да "хвароб росту". Г.Пашкоў ружовымі фарбамі размалёўвае "вабнае вогнішча, вакол якога збіраліся лепшыя таленты", "прыязны сяброўскі гурт", і "творчую атмасферу", якія быццам бы існавалі ў ягоную бытнасць у рэдакцыі часопіса. Вельмі далёкі ад праўды ён і тут.

Архівы ЦК КПБ і самой рэдакцыі "Полымя" захавалі стосы даносаў, абвінавачванняў, тлумачальных запісак, пратаколаў розных разборак, якія "створаны" многімі тагачаснымі супрацоўнікамі часопіса. Пісалі і адзін на аднаго, і на галоўнага рэдактара. А той у сваю чаргу даваў "нелицеприятную" ацэнку падначаленым. Як сведчыць у артыкуле сам Г.Пашкоў, "галоўны рэдактар у кабінеце штодня не бываў". Сапраўды, некаторыя кіраўнікі рэдакцый тады дазвалялі сабе такое — не бываць па некалькі дзён або нават тыдняў на рабочым месцы. І таму пэўныя, "прыбліжаныя" супрацоўнікі ў канцы рабочага дня беглі да гарадскога тэлефона-аўтамата, каб "не засвяціцца" перад калегамі, і дакладвалі К.Кірэенку пра тое, што адбылося ў рэдакцыі, хто і што гаварыў пра нейкія падзеі, пра творы і аўтараў і, канешне ж, пра яго самога.

Калі мяне ў снежні 1986 года прызначылі галоўным рэдактарам "Полымя", то, па звыклай завядзёнцы, адразу ж пачалі прыбягаць "добраахвотныя памочнікі", а прасцей — стукачы. Давялося ім даходліва растлумачыць, што такія "паслугі" мне не патрэбны, што я не збіраюся тут быць "вясельным генералам", а прыйшоў належным чынам працаваць і сам разбяруся, хто і чаго варты. Гэта надта не спадабалася "пастаянным інфарматарам". Але тым не менш стукацтва было вынішчана, і ў рэдакцыі ўсталяваўся сапраўды творчы і сяброўскі лад.

І ўсё ж тая старая загартоўка аказалася моцнай, бо ў артыкуле Г.Пашкова яна бачыцца надзвычай выразна.

Падсумоўваючы сказанае, хачу зазначыць, што пасада, на якую сённяшняя ўлада ўссадзіла Г.Пашкова, патрабуе не толькі універсальных ведаў, але і абавязковай скрупулёзнай дакладнасці ў падачы разнастайнай інфармацыі, звестак, служэння праўдзе, якой бы мулкай, калючай і нават знішчальнай для некага яна ні была. І, канешне ж, гэтая пасада вымагае звычайнай прыстойнасці, элементарнай чалавечай сумленнасці.

У грамадстве, якое аблытана хлуснёю і страхам, засыпана бясконцымі грознымі пастановамі, інструкцыямі і падінструкцыямі, паралізавана чыноўніцкім дыктатам, дзе страчаны патрыятычныя нацыянальныя і духоўныя арыенціры, непазбежна наступае дэвальвацыя ўсіх чалавечых маральных якасцяў і нормаў. Тут правіць баль няўвага, непавага да грамадзян, хамства і ўсёдазволенасць. І вось ужо любы чыноўнік ці пігмей у творчасці можа ставіць сябе ўпоравень з высокім талентам, з асілкам нацыянальнага духу, такім, скажам, як Васіль Быкаў, і паблажліва паляпваць яго па плячы або беспадстаўна бэсціць, павучаць. Гэтым сённяшнім самаўлюбёным "шышкам" няўцямна, што акрамя чыноўніцкай іерархіі, якая ва ўсе часы, ва ўсіх дзяржавах была і будзе ўмоўнай, выпадковай і малазначнай (зараз — у крэсле, заўтра — пад плотам), ёсць яшчэ самая трывалая іерархія — духоўная. Яе імёны застаюцца ў гісторыі, у народнай памяці навечна.

Сутнасць беларускай мітусні і валтузні ў тым, што ўсе гэтыя дробненькія функцыянеры і бяскрылыя радкагоны, якія заўсёды знаходзіліся на трэцеразрадных ролях і аказаліся запатрабаванымі на больш-менш значныя пасады толькі цяпер, калі падняліся ў цане салдафонства, дагаджанне, лакейства, "чегоизволизм", перш за ўсё дбаюць не пра справу, не пра жыццёвую праўду, а пра тое, як бы найлепш дагадзіць самаму высокаму начальству, як бы ўтрымацца ў сваім "хлебным" крэсле.

Загарнуўшы апошнюю старонку "ЛіМа", падумаў: а чаго іншага можна чакаць ад гэтакіх "инженеров человеческих душ" (М.Горкі—І.Сталін) ды, па праўдзе, ад мізэрненькіх "колесиков и винтиков" (У.Ленін) рэжыму, калі хлусня, фарысейства і пустадомства, якім яны служаць, узведзены ў ранг дзяржаўнай палітыкі?

P.S. У "холдынгу-калгасе" як пачалася, так і працягваецца імітацыя "тытанічнай" дзейнасці "па ўзняцці прэстыжу беларускай мовы і літаратуры": віруюць пастаянныя кадравыя "перапрахванні", на розных пасадах усплываюць і тут жа бясследна знікаюць выпадковыя, з, мякка кажучы, неадэкватнымі паводзінамі людзі, направа і налева раздаюцца "пераможныя", шапказакідальніцкія інтэрв'ю, а тым часам закончылася падпіска на першае паўгоддзе 2003 года. Вось яе вынікі па выданнях: "Полымя" — індывідуальная падпіска — 115, ведамасная — 1106, усяго 1221 экземпляр, "Нёман" — адпаведна: 78 і 1110, усяго 1188, "Маладосць" — 62 і 475, усяго 537 (!). Як кажуць у народзе — прыйшла каза да ваза, а скубці няма чаго. Сапраўды, за ўсю гісторыю выпуску беларускіх літаратурных часопісаў такіх мізэрных, жабрачых паказчыкаў яшчэ ніколі не было.

Народная Воля

24 СТУДЗЕНЯ 2003 г.

ФРАНМАНИЯ

Брак по расчету или прорыв в будущее?

В последние дни поступают интересные сообщения из Парижа и Берлина. Многие называют их сенсацией.

Шредер и Ширак отвечают на вопросы журналистов во время пресс-конференции в Париже.

Вот что передает корреспондент "Немецкой волны":

"В среду, 22 января, в Париже состоялись торжественные мероприятия, посвященные сорокалетию подписания Договора о дружбе и сотрудничестве между Францией и Германией.

Этот документ, известный также как Елисейский договор, стал переломным пунктом в истории французско-германских отношений. Он официально положил конец многолетней вражде и послужил сигналом к созданию новых партнерских отношений, которые, по мнению многих, являются сегодня основой европейской стабильности.

В годовщину подписания договора было объявлено, что теперь сотрудничество становится еще более тесным — настолько, что некоторые наблюдатели заговорили даже о возможном создании конфедерации на основе двух государств.

По поводу годовщины подписания исторического договора во французской столице состоялся целый ряд торжественных мероприятий. Сначала прибывший в Париж канцлер ФРГ **Герхард Шредер** встретился с президентом **Жаком Шираком**. Затем состоялось совместное заседание Кабинета министров, на котором было принято заявление о расширении сотрудничества. После этого центр торжеств переместился в Версаль.

Около 900 депутатов германского бундестага и французского Национального собрания были приглашены на торжественный обед, на котором гости по случаю юбилея поднимали бокалы с красным французским и белым немецким вином. Потом началось первое в истории двух стран совместное парламентское заседание. Впрочем, годовщина подписания договора стала поводом не только для торжеств, но и для принятия политических решений, которые многие расценили как сенсацию".

Германия и Франция впредь намерены строить свои отношения таким образом, что наблюдатели уже заговорили о возможном возникновении новой конфедерации. Париж и Берлин пообещали в будущем ввести двойное гражданство, так что каждый немец сможет получить французский паспорт и наоборот. Раз в полгода планируются совместные заседания Кабинетов министров. В обоих внешнеполитических ведомствах появится должность генерального секретаря по вопросам двустороннего сотрудничества, причем его заместителем в Германии будет француз, а во Франции — немец. Кроме того, 22 января отныне будет отмечаться в школах как день германо-французской дружбы.

Мировая печать широко освещает такое решение.

Многие британские газеты сообщает Би-Би-Си называют его "браком по расчету", а Германию и Францию — "незадачливой парочкой".

Германская "Франкфуртер альгемайне цайтунг" в редакционной статье оценивает нынешнее состояние франко-германского альянса довольно сдержанно. Практические достижения в области совместной внешней политики и обороны неоднозначны, пишет газета. Еще печальнее, что остались неосуществленными грандиозные планы массового обоюдного изучения французского и немецкого языков.

"На то имеется много причин, — пишет газета, — но главная из них состоит в том, что интерес друг к другу оказался недостаточным, а интеллектуальные и экономическое элиты двух стран не нашли достаточно тем для разговора".

"Фигаро", напротив, полагает, что особые отношения между Францией и Германией за минувшие годы пустили глубокие корни в умах и сердцах. Газета цитирует результаты заказанного ею опроса общественного мнения, согласно которым 57% французов считают Германию самым близким и важным партнером по Евросоюзу, а 58% немцев говорят то же самое о Франции. Для сравнения: лишь 8% французов и 6% немцев ставят на первое место в ряду друзей Британию.

Автор статьи в парижской "Либерасьон" даже изобрел новое слово — "Франмания". Он выступает за еще более тесный альянс, фактически приобретающий очертания союзного государства. Без такого "спинного хребта" единая Европа будет обречена на бесформенность, полагает он.

Прямо противоположное мнение высказывает обозреватель венской "Прессе". Он утверждает, что франко-германский "локомотив" отыграл свою положительную роль, обеспечив европейскому континенту мир. Сегодня же чрезмерная концентрация власти в руках двух держав вызывает опасения у остальных стран ЕС.

Чем же вызвано такое сближение двух ведущих европейских стран? Об этом мы расскажем в последующих публикациях

Подготовил к печати Иван МАКАЛОВИЧ.

Почему «Филипс» лучше «Витязя»

В конце прошлого год состоялась конференция "Качество 2002" и церемония вручения призов и дипломов лауреата премии правительства Республики Беларусь за достижения в области качества. Среди 12 предприятий, удостоенных высокой чести, был и витебский завод "Витязь", подтвердивший звание лауреата, присвоенное еще в 1999 году.

На вопросы журналиста "Народной воли" отвечает директор Центра сертификации электротехнической и радиотехнической продукции "БЕЛЛИС" Ю.А.ПАШИК.

— В чем же наша электротехническая продукция проигрывает зарубежной?

— В технологии, в дизайне, в конкуренции...

— Перспективы развития нашей электротехнической отрасли на фоне Запада?

— Если говорить о холодильниках, то холодильники у нас хорошие, качественные, надежные, хотя и не так насыщены электроникой, как импортные. С "Атлантом" вообще очень приятно работать, потому что у него чувствуется стремление к поиску, новым разработкам.

— А если говорить о телевизорах?

— А если говорить о телевизорах, то необходимо серьезное техническое перевооружение отрасли, чтобы наши телевизоры могли хоть бы более-менее конкурировать с зарубежными. Для этого нужны большие средства.

— Они неконкурентоспособные?

— Приведу пример: еще пять-шесть лет назад трудно было услышать от моей соседки-пенсионерки вопроса, какой телевизор лучше покупать — "Филипс" или "Самсунг"? Большинство потребителей такой категории шли и покупали "Витязь" или "Горизонт". Сегодня этот вопрос задают все чаще и чаще, потому что надежность, уровень качества телевизоров известных мировых марок значительно выше нашего. Более того, иностранные компании на нашем рынке обеспечили неплохое сервисное обслуживание, что тоже играет немалую роль в выборе.

— А какая разница между "Витязем" и "Горизонтом"? Какой из них лучше?

— Я считаю, что это телевизоры приблизительно одного уровня. Если и есть преимущества, то их нужно очень внимательно искать.

— Если в наши предприятия вложить деньги, смогут ли они конкурировать со всемирно известными фирмами?

— Думаю, что конкуренция "Горизонта" или "Витязя" с "Филипсом", "Самсунгом", "Панасоником" в XXI веке нереальна. Более того, хотя основные производители и стремятся концентрироваться на мировых рынках, все же они находят пути сотрудничества и каждый занимает свою нишу. Наверное, и белорусским предприятиям нужно начинать с поиска своей ниши.

— А в чем преимущества нашей продукции? В сравнительно невысокой цене?

— Думаю, да, — пока в цене.

— Но ведь это означает, что качество ее ниже, чем у других?

— Ну что ж, по качеству наша продукция может уступать, но за счет цены у нее все-таки есть шанс занять свою нишу, потому что на Западе тоже разные слои населения имеют разный достаток. Главное, выйти на тот уровень качества, при котором продукция выходила бы на какое-то место. Но, самое главное, нам необходимо сотрудничество. За рубежом на некоторых предприятиях, выпускающих бытовую технику, можно увидеть самые различные марки телевизоров, холодильников и т.д. Например, на итальянских заводах производятся "Бош" и других известных компаний. Рынок Соединенных Штатов предлагает европейским, корейским, но брэнд там может стоять не "Самсунг", а, скажем, "Дженерал электрик".

— Но он же хуже по качеству, чем тот, что выпускается в США?

— Ничуть. Мне кажется, что и нашим предприятиям нужно пытаться объединяться, идти на интеграцию с ведущими мировыми производителями, чтобы, например, по одному конвейеру белорусского предприятия шел, скажем, "Филипс", а за ним — "Горизонт". Это не только дополнительные рабочие места, но и возможность продвижения продукции на мировом рынке. В Польше три телевизионных завода: "Филипс", "Томпсон" и "DAE WOO". Предприятия построены иностранными компаниями, за исключением "Филипса", который является исконно польским модернизированным заводом. На этом заводе работает пять-шесть менеджеров от компании, остальные — поляки, которые получают хорошую зарплату. Предприятия исправно платят налоги, имеют какую-то социальную нагрузку. И 90—95 процентов своей продукции продают на экспорт.

— Западные фирмы могли бы прийти к нам как партнеры?

— Конечно! Так ведь они уже здесь!

— И что получилось?

— Получилось то, что получилось. Сегодня большинство иностранных компаний рассматривает Беларусь как торговую площадку, а не как производственную, потому что большие деньги вкладывать нужна определенная степень стабильности.

— Больше ли у нас становится продукции, соответствующей международным стандартам?

— Сложный вопрос. Думаю, такая продукция есть, и нужно просто получить подтверждение ее качества. Некоторые предприятия — они у всех на виду — действительно выпускают хорошую продукцию. Это, скажем, "Атлант" или "Брестгазоаппарат", очень интересные предприятия. В Рогачеве — "Ремеза" и производит широкую гамму компрессоров для строительных, ремонтных массовых работ, компрессоров для газовиков и нефтяников. Так что есть предприятия, которые могут работать хорошо. Но их очень мало.

Беседовала Анна АРТЮШКЕВИЧ.

ДАЙДЖЕСТ

Джордж Робертсон уйдет с поста главы НАТО в декабре

Генеральный секретарь НАТО Джордж Робертсон заявил, что уйдет с этого поста в декабре этого года. Таким образом, Робертсон опроверг слухи о том, что он собирается остаться на посту главы НАТО еще на один год. "Главы правительств многих стран просили меня остаться еще на год, но я считаю, что 4 года, в течение которых я возглавлял НАТО, — это и так весьма большой срок. Но тем не менее мне предстоит еще почти год активной работы", — сказал Робертсон.

Рамсфелд: «Германия — это проблема, и Франция — это проблема»

Министр обороны США Дональд Рамсфелд подверг критике позицию Франции и Германии, президенты которых заявили о своей приверженности к поиску исключительно мирного решения иракского вопроса. "Германия — это проблема, и Франция — это проблема", — заявил Рамсфелд, когда-то работавший послом НАТО. "Однако посмотрите на большое количество других стран в Европе — они не согласны в этом вопросе с Францией и Германией, они — с США". Обе этих страны, по словам Рамсфелда, представляют "старую Европу", в то время как расширение НАТО в последние годы "переместило центр притяжения на восток".

Напомним, что, выступая перед объединенным заседанием правительств обеих стран, Жак Ширак и Герхард Шредер отметили необходимость нахождения мирного решения иракской проблемы. Глава Германии, который накануне сообщил, что его страна при голосовании в Совбезе ООН не поддержит начала военных действий, в частности, сказал: "Мы согласились скоординировать наши позиции с тем, чтобы найти мирный выход из иракского кризиса".

Китайские ученые обнаружили скелет четырехкрылого динозавра

По мнению ученых, эта находка подтверждает гипотезу о том, что современные птицы произошли от динозавров. Сообщение о находке китайскими учеными шести окаменелостей в районе Ляонинга в 2001—2002 годах. Найденный динозавр, живший около 130 миллионов лет назад, принадлежит к типу Microraptor, группы Theropods, его длина не превышает метра, заявили ученые из пекинского Института палеонтологии и палеоантропологии позвоночных, обнаружившие скелет. По всей видимости, динозавр использовал оперенные крылья не для полетов, а для планирования с дерева на дерево, как это делают современные белки-летяги.

Обнаруженный скелет может послужить причиной споров между приверженцами двух теорий участия динозавров в эволюции пернатых. Одна научная школа считает, что доисторические предки птиц начали махать крыльями в процессе перемещения в воздухе путем планирования. Другая же придерживается версии о том, что праптицы изначально пользовались крыльями для увеличения скорости бега и только потом в ходе эволюции научились с их помощью подниматься в воздух.

ЦРУ начало массовую вербовку арабов

ЦРУ начало акцию по вербовке американцев арабского происхождения для помощи в борьбе с терроризмом. Об этом сообщили представители Управления. ЦРУ разместило объявления в газетах Нью-Йорка, Лос-Анджелеса, Тампы и Детройта. В этих городах существуют коммуны арабо-американцев с наиболее значительной численностью. Объявления пытаются надавить на патриотизм потенциальных агентов. "В течение более чем 100 лет арабо-американцы служили интересам нации. Сегодня вы нужны нам более, чем когда-либо", — говорится в объявлениях.

В Македонии подняли бунт 500 бойцов спецназа

Около 500 бойцов подразделения специального назначения МВД Македонии "Львы" заблокировали недалеко от Скопье дорогу, ведущую к пограничному переходу Блаце. Они требуют решить вопрос о статусе их подразделения. В настоящее время ситуация достаточно напряженная, бойцы вооружены. К месту событий прибыла полиция. Начались переговоры между представителями спецназа и министерства. Правительство Македонии заявило, что подразделение, созданное в 2001 году во время вооруженного кризиса в этой стране, будет расформировано. Часть бойцов переведут в пограничную полицию и другие подразделения МВД, а часть будет демобилизована.

Ограблен дом главы Федеральной резервной системы США

Полиция Вашингтона начала расследование ограбления дома главы Федеральной резервной системы США Алана Гринспена. Злоумышленник проник в дом Гринспена во вторник днем, воспользовавшись тем, что служанка ушла за покупками. Он похитил драгоценности, принадлежащие жене главы Федеральной резервной системы — журналистке канала NBC News Андрее Митчелл. "Вор должен был тщательно спланировать кражу", — заявила Андреа Митчелл. — "В доме практически всегда находятся люди, служанка вышла всего на час".

По словам Митчелл, с некоторыми из похищенных вещей, среди которых подарки мужа, у нее связаны "особенно теплые воспоминания".

Максим Галкин «завязал» с алкоголем

После происшедшей не так давно в питерском отеле "Европа" драки между Киркоровым и Шевчуком невольный свидетель этого Максим Галкин решил впредь воздерживаться от употребления крепких напитков. Как пишут некоторые газеты, во время драки Галкин прятался под столом. На банкете после бенефиса шоу-группы "Экс-ББ" Галкин категорически отказался даже от протокольного шампанского и решительно потянулся за стаканом апельсинового сока. На колкости коллег Максим отшучивался, мол, возраст уже не тот, да и здоровье поберечь нужно.

По сообщениям "Рейтер", "Си-Эн-Эн", "Дни.ру", "Ассошиэйтед Пресс".

ДУХОЎНЫ СКАРБ

Энцыклапедыя «Народнай волі», выпуск №65

Аляксандр Ельскі

Энцыклапедыст з Замосця

У адрозненне ад свайго старэйшага брата Міхаіла — Аляксандр Карлавіч прыстойнай адукацыі не атрымаў. Нарадзіўшыся 16 чэрвеня 1834 года ў вёсцы Дудзічы Ігуменскага павета (сёння тэрыторыя Пухавіцкага раёна), ён у маленстве быў накіраваны бацькамі ў горад Лясдэнен (цяпер Калінінградская вобласць Расійскай Федэрацыі, дзе жылі родзічы яго маці, і прайшоў першапачатковую падрыхтоўку.

Вучобу працягваў на Радзіме — у мінскай гімназіі, якую скончыў у 1852 годзе. Не цураўся вайсковай службы. У час Крымскай вайны прымаў удзел у баявых дзеяннях, даслужыўся да чына паручніка. Аднак, як высветлілася, армейская кар'ера яго не вабіла, і ў 1856 годзе пайшоў у адстаўку. Паколькі Дудзічы пасля смерці бацькі дасталіся Міхаілу, перабраўся ў суседняе Замосце, завешчанае яму. Ажаніўся.

Жыў у старым, але даведзеным да ладу драўляным доме. Пасля пабудаваў новы, з вялікімі ды высокімі пакоямі. Паколькі Замосце давялося абжываць, па сутнасці, нанава, вырашыў сабраць багатую бібліятэку. Кнігі павінны былі стаць (і сталі) своеасаблівай кампенсацыяй за адсутнасць вышэйшай адукацыі.

Асабліва вабіла Аляксандра Карлавіча гістарычная, краязнаўчая літаратура. Узяўся за вывучэнне даўніны, збор яе помнікаў. Працаваў апантана, часта праводзячы за пісьмовым сталом па дванаццаць гадзін у суткі, робячы толькі кароткія перапынкі. Гэта і дало яму магчымасць стаць чалавекам энцыклапедычных ведаў, шмат зрабіць па зберажэнні гістарычнай і культурнай спадчыны.

Не шкадуючы сябе, патрабавальна ставіўся і да іншых. Звычайна, калі наймаў каго-небудзь на работу ў маёнтак, прапаноўваў запоўніць друкаваную анкету, у якой побач з іншымі пытаннямі былі і такія: п'е чалавек спіртное ці захапляецца гульнёй у карты. Быў памяркоўным, клапаціўся пра сялян. Разумеў, што ў маштабе ўсёй краіны іх трэба вызваляць ад прыгону. А наколькі яго гэта востра хвалявала, сведчыць і тое, што сваю літаратурна-публіцыстычную дзейнасць пачаў з пастаноўкі менавіта гэтай праблемы. Першыя карэспандэнцыі з яшчэ невядомага чытачам Замосця трапілі ў газету "Кур'ер Віленьскі" ў 1860 годзе і былі прасякнуты клопатам аб жыцці-быцці сялян. Аляксандрам Ельскім ён заставаўся для супрацоўнікаў рэдакцыі, а матэрыялы падпісваў псеўданімамі: Бацян з-пад Пцічы, Літвін-абыватаь, Літвін-грамадзянін.

Наперадзе, як вядома, было паўстанне 1863 года. Удзелу ў ім не прымаў, але трапіў пад нагляд паліцыі. Гэта, хоць і ўскосна, сведчыць аб яго грамадзянскай пазіцыі. Дарэчы, пазней матэрыялам пра выступленне супраць царызму пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага знойдзецца месца ў краязнаўчым музеі, пачатак якому Ельскі паклаў у 1864 годзе. Спачатку ў музей трапіла многае з таго, што мела месца падчас іншых паўстанняў — барацьбы "за нашу і вашу свабоду" 1794 года, якое ўзначаліў Тадэвуш Касцюшка, а таксама паўстання 1830—1831 гадоў.

Рупна збіраў Ельскі і экспанаты, якія адносіліся да Айчыннай вайны 1812 года. Паступова музей папаўняўся рознымі прадметамі мастацтва, рэдкімі выданнямі, дакументамі. Часам у яго траплялі і ўвогуле унікальныя матэрыялы. Напрыклад, Аляксандру Карлавічу нейкім чынам удалося прыдбаць экзэмпляр тома Плутарха, які належаў асабіста Напалеону. Гэтую кнігу імператар-заваёўнік згубіў, калі ўцякаў ад рускіх войск пад Масквой. Відаць, нехта з салдат падняў яе пры дапамозе пікі, бо на пераплёце застаўся след. Не менш цікавы і альманах дзекабрыстаў "Полярная звезда" з аўтографам А.Бястужава-Марлінскага.

На жаль, тое, што сабраў Ельскі, на сённяшні дзень раскідана па розных музеях, архівах. Шмат экспанатаў трапіла за межы Беларусі. Найперш у Польшчу, а таксама ў некаторыя гарады былога Савецкага Саюза. Занепакоенасць, што прагучала адразу пасля смерці Аляксандра Карлавіча (памёр 10 чэрвеня 1916 года) ў некралогу, змешчаным у газеце "Гоман", была небеспадстаўнай. А тады пісалася: "Невядома таксама, ці ўцалеюць яго багатыя зборы памятак мінуўшчыны Беларусі, каторыя ён хаваў у сваім двары і спадзяваўся знайсці для іх адпаведнае месца ў сталіцы краю — Вільні".

Толькі калекцыя аўтографаў і дакументаў складалася з 20 тысяч экспанатаў. У ёй захоўваліся багатыя сямейныя архівы Прозараў, Заранкаў і Ельскіх, што пераважна датычаць маёнткавых і прыватных спраў. Ельскаму ўдалося набыць аўтографы славутых людзей, нацыянальных герояў, саноўнікаў Рэчы Паспалітай, вучоных, не толькі польскіх, але і многіх іншых народаў.

Захоўваў Аляксандр Карлавіч і прадметы, якія некалі належалі А.Міцкевічу, Т.Касцюшку. Багатай з'яўлялася і калекцыя жывапісу. У яе ўваходзілі творы як заходнееўрапейскіх майстроў, так і прадстаўнікоў беларускага, літоўскага мастацтва. Напрыклад, Францішак Смуглевіч паўставаў і аўтарам жывапісных палотнаў, і як творца, які спрабаваў сябе ў жанры малюнка. Меліся ў Ельскага і творы Пешкі, Аляшкевіча, таксама звыш 2000 гравюр.

Бібліятэка Ельскага складалася, паводле Вялікай агульнай энцыклапедыі, з 7000 тамоў. Праўда, Г.Ельскі тут жа ўдакладняе: "Помню, аднак, як нябожчык дзед казаў, што яна змяшчае звыш 10.000 тамоў. Відавочна, за перыяд ад падачы звестак для энцыклапедыі (1902) да апошняга часу бібліятэка вырасла прыкладна на 3000 тамоў". У гэтым кнігазборы найбольш былі прадстаўлены польскія выданні, пачынаючы з XVI стагоддзя, сустракаліся і "старадаўнія лацінскія друкі, крыху рускіх і французскіх". Збіраў Ельскі кнігі па нумізматыцы, палітыцы, мастацтве. Сярод іх было шмат рарытэтаў.

У аддзеле рукапісаў Нацыянальнай бібліятэкі ў Варшаве даследчыку Адаму Мальдзісу трапіла ў рукі "Кніга для запісу асоб, якія аглядаюць зборы ў Замосці, пачатая ў 1882 годзе". Яна цікавая ўжо сама па сабе, бо сведчыць, што Ельскі не належаў да тых, хто ўласныя скарбы баіцца паказаць іншым. Наадварот, паводле гэтай "кнігі", у яго маёнтку пабывала не менш як 255 чалавек (прынамсі, столькі запісаў у ёй). А калі прыняць пад увагу, што часам наведваліся не па адным, дык гэты лік павялічыцца. А прыязджалі людзі і здалёку, аб чым сведчыць і мова запісаў. Яны зроблены не толькі па-польску і па-руску, а і на французскай, нямецкай і нават дацкай мовах. Некаторыя, пабачыўшы скарбы Ельскага, наведваліся туды і другі раз. Адзін з іх — Саван Пранціcь Ельскі — пакінуў вершаваны запіс. Знайшоў Мальдзіс і невядомую на той час польскамоўную паэму В.Дуніна-Марцінкевіча "З-пад Ісдачы". Дарэчы, Ельскі быў першым бібліёграфам Дуніна-Марцінкевіча, а з Ф.Багушэвічам перапісваўся.

Шкада, што на Беларусі з калекцыі Ельскага мала што захавалася. Тым не менш сёе-тое можна знайсці ў Нацыянальнай бібліятэцы. Прынамсі, удача аднаго разу напаткала даследчыка Генадзя Кісялёва. Вось яго расказ: "Перада мной ляжаў адзін вялікафарматны фаліянт у пацямнелым — няпэўнага колеру — старадаўнім пераплёце. Ужо сама аддаленасць у часе міжвольна выклікала пачуццё нейкай своеасаблівай пашаны, прынамсі, адчуванне гістарычнай дыстанцыі. Уявіце толькі: 1845 год — гэта яшчэ час дагератыпаў, час першых параходаў і паравозаў. А раптам высветлілася яшчэ адна нечаканая каларытная дэталь. На тытульным аркушы камплекта бачу сінюю пячатку: "Бібліятэка і музей старажытнасцей Аляксандра Ельскага ў Замосці". У канцы да форзаца падклеены нейкія карткі-лісточкі, імклівым почыркам Ельскага выпісаны паказальнік, што дзе шукаць".

Аляксандр Ельскі супрацоўнічаў не толькі з газетай "Кур'ер Віленьскі", але і з іншымі выданнямі. Актыўна ён выступаў у перыёдыцы ў 80—90-я гады (акрамя "Кур'ера...", друкаваўся ў польскім часопісе "Край", газеце "Хвіля"). Не абмяжоўваўся матэрыяламі аб сялянскім жыцці, хоць і не адыходзіў ад гэтай праблематыкі. Кола інтарэсаў становіцца больш шырокім, гэта відаць з назваў публікацый: "Слоўца пра Заслаўль", "Слоўца аб матэрыялах, якія служаць для даследавання беларускай гаворкі, этнаграфіі і літаратуры", "Пра беларускую гаворку"...

Прастора яго кругагляду яскрава выявілася тады, калі пачаў пісаць гісторыка-краязнаўчыя артыкулы і нататкі для энцыклапедычных выданняў — "Вялікай агульнай ілюстраванай энцыклапедыі" і "Геаграфічнага слоўніка зямель польскіх і іншых краёў славянскіх". Агульная колькасць гэтых публікацый склала звыш дзесяці тысяч. На сённяшні дзень падобнае пад сілу хіба калектыву цэлага навукова-даследчага інстытута.

Чалавек паўсядзённасці сціплы, Ельскі да ўласнай творчасці ставіўся самакрытычна, часам занадта: "Я зусім не прэтэндую на якісьці навуковы аўтарытэт, бо не маю ніякай ступені, хоць на ніве айчыннага пісьменства працаваў старанна. Была гэта праца з Божай ласкі дзякуючы пэўнай здольнасці, імкненню да ведаў у грамадска-палітычным і літаратурным кірунках, сціплая ж, але незалежная пазіцыя давала мне магчымасць займацца самаадукацыяй ад маладосці да схілу гадоў".

Тытанічную працу Ельскага нарэшце заўважылі ў навуковым асяродку. У 1884 годзе Ельскі атрымаў званне члена-супрацоўніка вольна-эканамічнага таварыства ў Пецярбургу, а ў 1892-м яго выбралі правадзейным членам Камісіі гісторыі мастацтва філалагічнага аддзялення Акадэміі навук у Кракаве.

Дарэчы, Аляксандр Карлавіч не толькі працаваў у сваім маёнтку. З 1861 года быў міравым суддзёй другой акругі Ігуменскага павета, з 1882 па 1887 год — членам апякунскага камітэта пры рэальным вучылішчы ў Мінску. У 1901 годзе стаў ганаровым куратарам павятовага Таварыства ўзаемастрахоўкі ад пажару.

Але краязнаўства нязменна заставалася на першым плане. Слушна наконт яго працаздольнасці сказаў А.Мальдзіс: "Па колькасці напісанага Аляксандр Ельскі, безумоўна, трымае пальму першынства сярод беларускіх пісьменнікаў XIX ст...".

Слова "пісьменнік" у дачыненні да яго дзейнасці з'явілася невыпадкова. Ельскі выдаў шэраг вершаваных і празаічных кніг, сярод іх такія — "Сынок!", "Выбіраймася ў прочкі!", "Слова аб праклятай гарэліцы і аб жыцці і смерці п'яніцы", "Гутарка аб тым, якая мае быць "Зямля і воля" сельскага народу" і іншыя. Гэта толькі тыя, што напісаны па-беларуску.

А ёсць жа і польскамоўныя кнігі Ельскага, яны закранаюць пытанні эканомікі, асвятляюць розныя падзеі мінуўшчыны. А "адна з іх, — як устанавіў Мальдзіс, — прысвечана памяці зусім забытага кампазітара Міхала Грушвіцкага. Збярог Ельскі сшытак вершаў беларускага сялянскага паэта Мікалая Марозіка.

Нельга не прымаць пад увагу і вершаваныя творы самога Аляксандра Карлавіча. Іх мала, але яны сведчаць, што Ельскі меў задаткі таленту і ў гэтай галіне творчай дзейнасці. У вершы-прысвячэнні "Вінцуку Дуніну-Марцінкевічу" нават гатовы быў спаборнічаць з ім:

...Бо калі будзеш ты маўчаць,
—
Вазьму я дудачку іграць,
А як пацягну "Мяцеліцу",
Дык на маю вечарніцу
Наплыве ўвесь наш народ,
Ды ад гульбы аж стане пот,
Мяне не знаеш, а я — хват,
Такі жа дужы, як ты, брат...
Як хочаш, магу я пісаць,
Усе мыслі выкладаць.

Займаўся і перакладамі. У прыватнасці, пераўвасобіў па-беларуску першую частку "Пана Тадэвуша" Міцкевіча. Гэты прыклад прывёў у артыкуле "Пра беларускую гаворку", які змясціў у часопісе "Край" у 1885 годзе ў пятым і шостым нумарах. Свае разважанні заканчваў упэўнена: "Калі народ любіць і ўшаноўвае песняй сваё гняздо, ужо гэта адно добра аб ім сведчыць: у такім выпадку, хто можа, няхай памагае яму палюбіць і захаваць для ўласнай славы і шчасця айчынную мову, якая з'яўляецца яго сапраўдным скарбам, без якога не быў бы ён тым, чым ёсць, і не спяваў бы так чулліва і слаўна, як спявае пра родны край!..".

Міхась ЯНОВІЧ.

Пра Аляксандра Ельскага можна прачытаць:

Дамінікоўскі Ф. *Выдатны беларускі вучоны і краязнаўца. "Беларусь". 1946, №8.*

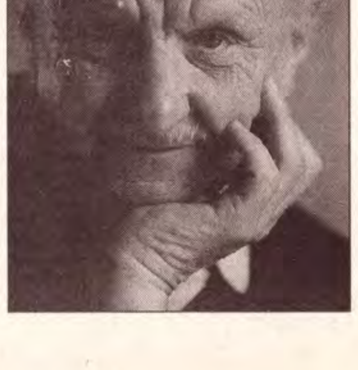
Лужанін М. *Вачыма часу. Мн., 1964.*

Мальдзіс А. *Падарожжа ў XIX стагоддзе. Мн., 1969.*

ПРАЧЫТАЙЦЕ

Магія белага экрана

Кінарэжысёр Уладзімір Арлоў — асоба даволі вядомая. Ён пастаноўшчык драматычных, эстрадных, цыркавых спектакляў, стваральнік дзесяткаў дакументальных, музычных і мастацкіх фільмаў. Апошні з іх — першая беларуская 33-серыйная гістарычная меладрама "Пракляты ўтульны дом". Яго пяру належыць шэраг кніг. Апошняя — "Магія белага экрана" — толькі што выйшла ў выдавецтве "Беларусь".

Яшчэ хлопчыкам марыў ён аб прафесіі рэжысёра. Аднойчы цішком да бацькоў прадаў новае паліто, каб купіць падшыўкі старых часопісаў пра кіно. А калі ў іх Гродне знакаміты ў свой час беларускі рэжысёр Леў Голуб здымаў дзіцячы фільм "Міколка-паравоз", Валодзя дапамагаў яму "мабілізаваць" дзятву для масавых сцэн і сам у іх удзельнічаў.

...Вучоба на рэжысёрскім факультэце тагачаснага Тэатральна-мастацкага інстытута. Першыя крокі на "Беларусьфільме" побач з легендай нашага кіно кінарэжысёрам Уладзімірам Корш-Сабліным, новая сустрэча з Л.Голубам, знаёмства з Валерыем Рубінчыкам, які стаў яго сябрам на ўсё жыццё...

Кніга Уладзіміра Арлова — гэта ўспамін пра юнацтва, сяброў, многія з якіх былі героямі яго фільмаў. Бо яго жыццё — гэта магія белага экрана. Яна ўзнаўляе спыненыя імгненні, набліжае да нас такіх выдатных творцаў, як кампазітары Яўген Глебаў, Яўген Грышман ці Уладзімір Солтан, якога называлі беларускім Моцартам і які загінуў у 33-гадовым узросце.

Трыццаць гадоў таму Ул.Арлоў зняў свой першы музычны фільм пра "Песняроў". Быў з імі побач і ў зорныя, і ў цяжкія хвіліны. У кнізе шмат фотаздымкаў з сямейнага архіва, многія друкуюцца ўпершыню. На адным — прафесар музыкі, сялянскі сын Міхась Дрынеўскі дапамагае бацьку назапашваць сена для каровы. На фатаграфіях — маэстра Барыс Райскі і малады Уладзімір Караткевіч, цяперашні рэктар Акадэміі музыкі Міхась Казінец і спявак Віктар Вуячыч, драматург Андрэй Макаёнак і іншыя вядомыя дзеячы беларускай культуры.

Перагортваеш старонкі кнігі — чытаеш гісторыю нашай краіны, яе людзей. Кінарэжысёр Уладзімір Арлоў засмучаны, што ў дзяржавы не хапае грошай на культуру, што цяпер ён сам мала здымае. Але тое, што было ім знята дагэтуль, застанецца ў скарбніцы нацыянальнай спадчыны. У тым ліку і дакументальныя стужкі Ул.Арлова пра Ул.Корш-Сабліна "Разам з ім", пра Г.Цітовіча "Тры тысячы песень", пра народную капэлу А.Моніча "Над Нёманам", пра мастака А.Марачкіна "Мара" і іншыя. Творца спадзяецца, што яго лепшы фільм, лепшая кніга яшчэ наперадзе...

Тамара УЛЕВІЧ, рэдактар выдавецтва "Беларусь".

НЕИЗВЕСТНЫЕ СТРАНИЦЫ ИСТОРИИ

Мой Литвинский край

Алексей КУЛАК

Мы представляем документальные заметки Алексея Кулака, который оставил после себя много прекрасных картин, оригинальное описание истории своих предков из Литвинского края. Истории древней и современной, как в предлагаемых отрывках.

Он родился в интеллектуальной семье. Его отец Иосиф Кулак был руководителем лаборатории высшей нервной деятельности человека Института физиологии АН БССР, затем заведовал лабораторией физиологии труда Научно-исследовательского института санитарии и гигиены, был профессором кафедры психологии Белорусского государственного университета. Мать Алексея Екатерина Гордеевна увлекалась литературой и искусством. В семье было принято вести дневники, которые затем обсуждались на семейных собраниях.

Алексей Кулак в 1997 году в возрасте 37 лет умер от врожденного порока сердца. Его документальные рассказы, написанные в форме диалогов реальных лиц, представляют интерес прежде всего малоизвестными фактами из недавней истории Беларуси.

Восприятие местными жителями немецкого нашествия

В это воскресенье в гости к нам пришел Викентий Францевич Ширвель, сын которого, Чеслав, был женат на Альдони — дочери деда Антона. Местные жители называли его Винцучек, хотя он был стариком. Он любил поговорить и часами мог рассказывать различные истории, очевидцем которых был. О нем местные жители рассказывали анекдоты, что Винцучек ходит по деревне и сам с собой говорит: "Есть что рассказать, но некому меня слушать". Зная его охоту к рассказам, дед Антон говорит ему:

— У меня гости из Минска, ты, сосед, рассказал бы им, как мы раньше жили, чем занимались и о чем мечтали.

В разговор включился Илья и уточнил просьбу деда.

— Вы, пожалуйста, расскажите, как местные жители встретили немецкую армию и что в это время творилось в деревне.

— Расскажи, Винцучек, — добавил дед, — как ты русскими пленными командовал.

— Наше население по-разному встречало немецкую армию, — начал рассказывать Винцучек. — Богатая часть крестьян обрадовалась приходу немецких солдат. Многие из них все время боялись, что Советы объявят их зажиточными и вывезут в Сибирь, как это было в Восточной Белоруссии. Ребята, которые сбежали из советского плена, открыто вышли на улицу и уже не опасались, что их схватят работники НКВД. Для них приход немцев не был трагедией, как это было для поляков и русских, мы не теряли своей родины, просто у нас ее не было.

Многие из крестьян с любопытством рассматривали прибывших немецких солдат. Они ехали на мотоциклах или на машинах, почти не было пеших. Было тепло, солдаты были одеты легко и без головных уборов. В нашей местности не было боев, не пытались кого-то схватить из гражданского населения.

Отступающие советские войска при подходе немецких частей уступали дорогу и прятались по лесам и кормились у крестьян на хуторах. Советские солдаты тоже были легко одеты и шли без оружия.

В центре деревни на большой площади сада, — продолжал Винцучек, — расположилось командование части, установили музыкальный аппарат и включили музыку. К ним потянулась молодежь. Пришли те ребята, которые бежали из советского плена. Тут же подвезли кухню, в котле уже был сварен горох с мясом. Солдаты отказались от пищи, поскольку пошли по хозяйствам, и их угощали яйцами, сыром и молоком. Этих продуктов летом в деревне более чем достаточно. Немецкие повара предлагали местной молодежи отведать солдатскую пищу. Никто не согласился есть в жару вареный горох с мясом. После этого оттащили котел с пищей в сторону и вывернули под забор.

— Рядом с деревней, — продолжал Винцучек, — немецкие солдаты сделали прочесывание местности и гнали сдавшихся в плен советских солдат, которых размещали в моем гумне, стоящем рядом. По этой причине я должен был следить, чтобы пленные, лежащие на соломе, не курили, а то в такую жару могли сжечь всю деревню.

— Было такое, что расстреливали советских солдат или избивали? — спросил Илья.

— В нашей местности такого не было, — ответил Винцучек. — Однажды остановившаяся в нашей деревне часть задержала группу советских офицеров. Пригнали их в деревню и выстроили в ряд возле забора. Их было 14 человек, с сорочек были спороты знаки отличия, а поэтому трудно было определить их чин. Среди населения пошел слух, что это красные комиссары и их прилюдно расстреляют. Пришел командир части, немолодой человек с седыми висками, посмотрел на стоящих военных без ремней и знаков отличия и приказал отправить к остальным пленным. Позже офицеров с солдатами на машинах отвезли в деревню Литва и там разместили в усадьбе местного помещика. Поскольку их слабо охраняли, за ночь все разбежались. Многие говорили, что военнопленные для передовых частей, которые быстро передвигаются, только лишняя обуза, а поэтому они не стараются их собирать.

В течение двух недель через деревню двигалась перерывами немецкая армия в направлении Минска. Никаких происшествий не было.

— Куда девались те солдаты, которые убегали из плена? — спросил Илья.

— Расселялись у местного населения, — сказал Винцучек. — Почти в каждую семью пристроился бывший советский солдат. Поскольку из многих семей свои ребята ушли на войну и многие еще не вернулись, то всякая помощь молодого человека в хозяйстве была желательной. Так среди населения осталось много бывших солдат. Многие из них даже женились на местных девушках и становились членами семей. В этом милосердие к людям, попавшим в беду. Неслучайно нас называют Литвинами, то есть, *литостивыми*.

Жизнь крестьян во время немецкой оккупации

В очередное воскресенье гостем деда был Викентий Воропай по местной кличке "Рыбак". По рассказу деда, мать Рыбака и мать деда Антона были родные сестры из рода Воропаевых. Часть из семьи Воропаевых переехали на постоянное место жительства в США и там образовали свои семьи.

Рыбак пришел к нам со своей женой как родственник, а поэтому все началось с застолья. В большой комнате на столе было расставлено много различных яств. Была водка для взрослых и медовуха для нас, детей.

После того как выпили и закусили, дед обратился к Рыбаку и попросил рассказать Илье, нашему родственнику, о том, чем занимался наш народ в период немецкой оккупации.

— Пока была советская власть, — начал Рыбак, — Западная Белоруссия была изолирована от всего внешнего мира. Даже граница между Западной и Восточной Белоруссией была закрыта и местным жителям запрещалось пересекать ее. Единственная связь была через письма. Только после захвата Белоруссии немцы открыли границы и мы могли навестить родственников — как на востоке, так и на западе. Нам удобно было это делать, потому что у каждого крестьянина была своя лошадь и повозка. В восточной части население не имело своих лошадей, поскольку они все были переданы колхозу. У нас была частная собственность и достаточно продуктов. Крестьяне загружали свои повозки и везли в Восточную Белоруссию, часть отдавали родственникам, а часть продавали или меняли на одежду, сельхозтехнику на базарах.

— С открытием границ, — продолжал Рыбак, — для крестьян, сохранивших частную собственность, появилась возможность сбыта своей продукции и приобретения нужных товаров. Немецкие власти поддерживали частную собственность, не мешали торговле, в результате чего город Минск получил возможность обеспечить себя продуктами питания. Обмен усилился, когда немцы эвакуировали в Минск евреев из многих городов Западной Европы. Они с собой привезли много золота и драгоценностей. Вначале еврейское гетто не было закрытым, и его можно было посещать. Крестьяне из Западной Белоруссии несли в гетто продукты и меняли на вещи, золото и драгоценности. Немецкая охрана все это видела и не мешала. У немцев были свои соображения, по-видимому, они рассчитывали на развитие капитализма на оккупированных территориях.

В результате торгового обмена у местных жителей начало накапливаться золото и другие ценности. Это привело к расширению торгового пространства. Они стали, по-нашему, купцами: возили в Минск продукты, обменивали на золото, затем золото везли в более отдаленные районы и обменивали на продукты. Этим занимались многие из нашей деревни, в том числе я и Антон.

Активизировалось взаимопосещение жителей Литвинского края с народами Запада и по другим причинам, — продолжал Рыбак. — Много наших парней осталось в западных странах, поскольку они поехали туда на заработки. У нас продолжался застой, а там началось развитие промышленности. Другие ребята остались там, когда были мобилизованы в польскую армию и во время войны 1939 года попали в плен к немцам. После окончания войны с Польшей немцы отпустили военнопленных, и наши ребята устроились среди местного населения.

Особенно много молодежи бежало на Запад, когда советская власть начала вывозить в Сибирь помещиков, осадников и высших чинов польских учреждений и их семьи. Сказанное подтверждается тем, что после того как немцы своим захватом разрушили границы, многие молодые люди вернулись домой. В свои поместья вернулись молодые хозяева и начали восстанавливать в них хозяйственную деятельность. Многие ребята из нашей деревни, находящиеся на Западе, стали приезжать в гости к своим родителям.

— Шла война, разве можно было свободно разъезжать по оккупированной территории? — спросил Илья.

— У всех были документы, выданные немецкими властями, — отвечал Рыбак. — Они пользовались поездами, и немецкий военный контроль их не задерживал. Воспользовавшись этим обстоятельством, превратились в своего рода купцов и курсировали между оккупированными районами СССР, Польшей и Францией, свободно посещая Германию. Развитию торговли способствовало и то, что на нашей территории было еще много молодежи. Советская власть ушла и не успела провести мобилизацию, а немцы, захватив эти территории, не торопились призывать в свою армию белорусов, украинцев и поляков. По-видимому не доверяли нам. Причем на службу в полицию и другие внутренние войска пошли добровольцы из семей, пострадавших от советской власти.

(Продолжение следует.)

СПОРТ

Баскетбалісты зноў прайгралі

Мужчынская зборная Беларусі па баскетболе працягвае выступленне ў паўфінальным раўндзе чэмпіянату Еўропы. Нашы баскетбалісты зноў прайгралі. На гэты раз на выездзе — у венгерскім Дэбрэцене, дзе беларусы гулялі з мясцовай зборнай. Лік сустрэчы 53:83.

Пасля дзевяці праведзеных сустрэч беларускія баскетбалісты з адзінаццаццю ачкамі на рахунку займаюць апошняе месца ў сваёй адборачнай групе.

БАТЭ пакінуў Кубак чэмпіёнаў Садружнасці

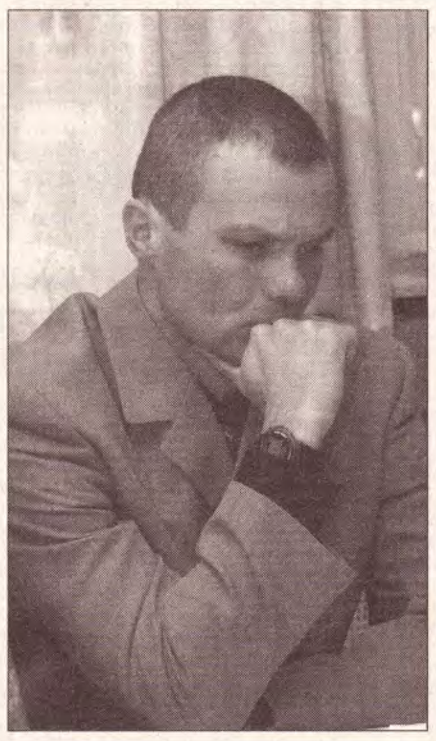
Барысаўскі "БАТЭ" скончыў выступленне на праходзячым у Маскве Кубку чэмпіёнаў Садружнасці. На чвэрцьфінальнай стадыі спаборніцтваў беларусы прайгралі чэмпіёну Расіі — маскоўскаму "Лакаматыву" з лікам 3:1.

Астатнія чвэрцьфінальныя сустрэчы прынеслі наступныя вынікі: узбекскі "Пахтакор" выйграў у эстонскай "Флоры" з лікам 3:0. З такім жа вынікам "Шэрыф" з Малдовы выйграў у літоўскага "Каўнаса". А ў супрацьстаянні рыжскага "Сконта" і грузінскага "Тарпеда" мацнейшымі былі латвійскія футбалісты — 2:0.

24 студзеня ў паўфіналах сустрэнуцца "Лакаматыў"—"Шэрыф" і "Сконта"—"Пахтакор".

Фінальны матч турніру адбудзецца 26 студзеня.

Вадзіму Сашурыну падоўжылі тэрмін дыскваліфікацыі

Пра гэта паведаміў прэзідэнт Міжнароднага саюза біятланістаў Андрэс Бесерберг. Нагадаем, што за ўжыванне допінгу Вадзім Сашурын быў дыскваліфікаваны на 15 месяцаў. Але зараз тэрмін дзеяння дыскваліфікацыі павялічаны з 15 месяцаў да двух гадоў. Асноўная прычына — невыкананне беларускім біятланістам антыдопінгавых абавязацельстваў, згодна з якімі Сашурын быў павінен браць удзел у антыдопінгавай кампаніі Міжнароднага Саюза біятланістаў. За няўдзел у прэс-канферэнцыі, якая адбылася падчас аднаго з этапаў Кубка свету ў Рупольдынгу, і на якой Сашурын павінен быў выступіць супраць ужывання спартсменамі забароненых прэпаратаў, тэрмін яго дыскваліфікацыі павялічаны.

Віталь ГАРБУЗАЎ.

АНТРЕПРИЗА

Приглашение в... «Койку»

25 января театральный проект "Виртуозы сцены" в концертном зале "Минск" представляет скандально-эротический спектакль "Койка".

Андрей Яхонтов — один из самых талантливых и популярных российских писателей и драматургов молодого поколения — написал эту пьесу больше пяти лет назад. "Многие режиссеры брались ее ставить, но отказывались из-за сложности драматургии, — говорит он. — Для артиста Андрея Соколова это режиссерский дебют, может быть, поэтому он не обременен условностями и стереотипами. Я видел, как на репетиции заплакала актриса Аня Терехова: она не могла произнести предсмертный монолог матери. Вслед за ней заплакала Наташа Щукина. Соколов проявил жестокость и трезвость и сумел подчинить все эмоции главной задаче. Он поставил пьесу так, как я и мечтать не мог".

Андрей Соколов — актер московского театра "Ленком" и режиссер спектакля — утверждает, что "Койка" — "...это трагифарс. Игра в игре. История людей. История одиночества в окружении таких же одиноких людей, которые любят других и не любят себя. Женские истории и история мужчины, оставившего след в жизни этих женщин. Это пять натянутых струн, которые могут в любой момент лопнуть".

По словам **Анны Тереховой,** актрисы московского "Театра Луны", для актеров эта пьеса оказалась мистической. "С нами происходило что-то такое в жизни, что потом отражалось на сцене. Я, например, за все время репетиций не могла читать никакую литературу. Все мое существо было полно этой ролью. Там есть такие глубины..."

В Москве билеты на этот спектакль перепродавали по сто долларов, но публику это не останавливало: зал все равно был переполнен.

"Койка" — не история постельных похождений, как можно судить по названию, а притча о жизненном пути человека, о его заблуждениях и прозрениях.

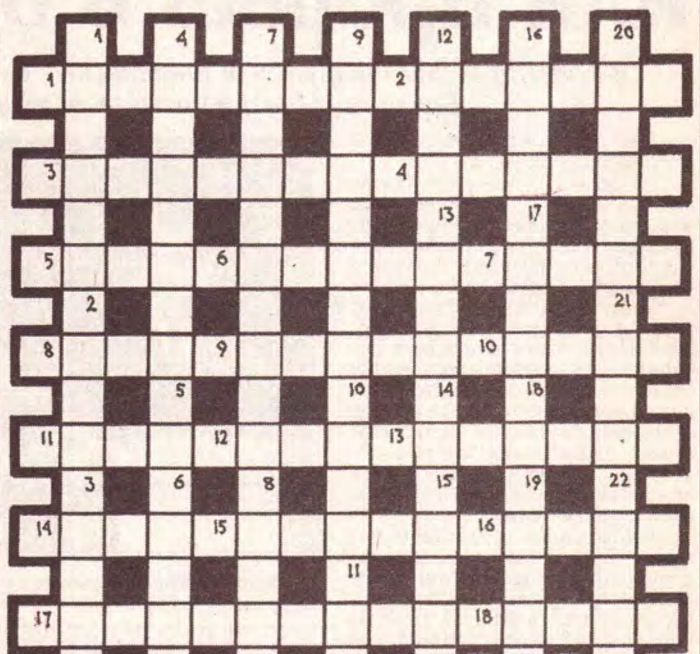
Анна Терехова, актриса московского "Театра Луны". В спектакле "Койка" играет роль матери.

"Койка" — модный спектакль, но те, кто идут на него именно как на модный спектакль, уходят со слегка перевернутыми представлениями.

Критики пишут, что "...легкомысленное название "Койка", которым нынче принято называть еще и то, что прежде именовали "любовь", — это тот предмет, что сопровождает нас всю жизнь. Здесь нас зачинают, и здесь мы умираем, здесь мы наслаждаемся и плачем в подушку, здесь мы бываем с милыми и немилыми, любимыми и нелюбимыми, и наедине с самими собой...

Даша ПАВЛОВСКАЯ.

Крыжаванка-чайнворд

Па гарызанталі: 1.Навука аб земляробстве і сельскай гаспадарцы. 2.Рака, правы прыток Прыпяці. 3.Прыстасаванне для захавання пастаяннай тэмпературы. 4.Тоўчаная аўсяная мука. 5.Горад і порт у Балгарыі. 6.Кідальная зброя сярэдняга веку. 7.Від транспарту.8.Мазь для скуранога абутку. 9.Цыркавы гімнаст. 10.Адзін з літаратурных герояў Я.Коласа. 11.Драпежная жывёла сямейства кашэчых. 12.Майстар па вырабе вупражы. 13.Від клумбы. 14.Вядомая маскоўская вуліца. 15.Навуковы твор. 16.Тып раслліннасці. 17.Руская народная песня і танец. 18.Лістападнае дрэва.

Па вертыкалі: 1.Сумесь асобных мінералаў, якія складаюць горную пароду. 2.Старадаўні іспанскі танец кубінскага паходжання. 3.Вялікі клавішны музычны інструмент. 4.Той, хто іграе на гармоніку. 5.Рака ў Цюменскай вобласці РФ. 6.Змена колеру скуры ад утварэння пігменту меланіну. 7.Спалучэнне слоў у мове. 8.Лісток на чым-небудзь з назвай тавару, кляймом. 9.Чалавек, які займаецца літаратурнай дзейнасцю. 10.Водная шматгадовая травяністая расліна. 11.Джаланоснае насякомае. 12.Імя галоўнага героя рамана "12 крэслаў". 13.Род раслін сямейства паслёнавых. 14.Назва манарха ў некаторых краінах. 15.Вялікі празаічны твор. 16.Каштоўны камень. 17.Перашкода для праезду на дарогах. 18.Грашовая адзінка Латвіі. 19.Устаноўленая расцэнка тавараў, або размер аплаты працы. 20.Горад і порт у Польшчы. 21.Жанр народнапаэтычнай творчасці. 22.Каманда, якая падаецца пры страляніне па ворагу.

Склаў Уладзімір ЭСМАНТОВІЧ.

Адказы на крыжаванку, надрукаваную ў №4

Па гарызанталі: 2.Станс. 4.Ала. 5.Тып. 7.Тол. 8.Вясна. 9.Рыс. 11.Ява. 13.Енк. 14.Шум. 15.Лага. 16.Пыл. 17.Шпак. 18.Ост. 19.Бра. 22.Туш. 23.Шар. 24.Круча. 25.Цна. 26.Дно. 27.Язь. 28.Прынц.

Па вертыкалі: 1.Канстытуцыя. 2.Сава. 3.Стан. 4.Альгерд. 6.Прыпяць. 7.Талаш. 10.Секта. 11.Ямб. 13.Кош. 20.Акоп. 21.Заяц.

24

студзеня

ПЯТНІЦА

Усх. 8.10 Зах. 16.35
Даўж. дня 8.25
Апошняя квадра
25 студзеня

Сёлета спаўняецца **85 гадоў** з часу заснавання беларускага навуковага таварыства ў Вільні (1918—1939)

КРЫМІНАЛ

У Маскве затрыманы ўзброены грамадзянін Беларусі

Супрацоўнікі маскоўскай міліцыі затрымалі злачынцу, які падазраецца ў здзяйсненні серыі заказных забойстваў, паведамілі расійскія сродкі масавай інфармацыі.

Пры "адпрацоўцы" цягніка № 195 "Масква—Брэст" дзяжурны нарад лінейнага аддзела ўнутраных спраў затрымаў 35-гадовага грамадзяніна Беларусі Васіля Слаўгародскага. Малады чалавек быў у стане моцнага алкагольнага ап'янення, меў пры сабе аўтамат АКСУ-74, што знаходзіўся ў вышуку, два снаражэнні магазіна з патронамі (калібр 5,45), лазерны прыцэл і бронекамізэлька. Паводле слоў затрыманага, зброю ён атрымаў яшчэ ў 1993 годзе для абароны Белага дома. Як патлумачыў В.Слаўгародскі, раней ён працаваў у падраздзяленні асабістай аховы былога віцэ-прэзідэнта СССР Аляксандра Руцкога.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ.

Пятница, 24 января

БТ

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.00 Новости.
06.15, 07.15, 08.15 Доброе утро, Беларусь!
09.15 "Сандра и другие". Сериал (Международный Французский Канал). 3-я серия.
10.10 "Путешествие вокруг света". Док.сериал (США).
10.20 Сад мечты. Передача для дачников.
10.50 "Свет далекой звезды. Анатолий Аникейчик". Авторская программа Александра Домарацкого.
11.15, 22.00 "Магия любви". Сериал (Венесуэла).
12.20 Добрый день, Беларусь!
13.15 "Владимир Высоцкий. Монолог". Видеофильм (ЦТ).
14.10 "Другие танцы". XV Международный фестиваль современной хореографии в Витебске.
15.20 "Назад в Шервуд". Сериал для детей (Германия). 2-я серия.
15.45 "Сказки отца Кастора". Мультсериал (Международный Французский Канал).
16.00 5 чудес.
16.10 5 x 5. Информационно-развлекательная программа для старшеклассников.
17.00 "Сандра и другие". Сериал (Международный Французский Канал). 4-я серия.
18.20 Из достоверных источников.
18.35 Драма **"Во имя любви"** (США).
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама. Информационный канал.
21.45 Новости региона.
22.50 Зона X.
23.20 Ночной разговор.
00.55 Драма **"Провидение".** (Международный Французский Канал).

ОНТ

08.00 Телеканал "Доброе утро".
09.00 Новости.
09.15, 19.05 "Земля любви, земля надежды". Сериал.
10.00 Боевик **"Русский транзит".** 4-я серия.
10.45 "Кумиры". Игорь Кириллов.
11.10 Детский сериал "Твинисы".
15.55 Фигурное катание. Чемпионат Европы. Женщины. Произвольная программа. Передача из Швеции.
16.50 Премьера сериала **"Любовь и предательство".** 4-я серия (Заключительная).
17.30 Юмористическая программа "Сами с усами".
18.00, 20.30, 23.45 ОНТ представляет: "Наши новости".
18.10 "Большая стирка" с Андреем Малаховым.
20.00 Время.
21.00 "Поле чудес" с Леонидом Якубовичем.
22.00 "Большой концерт".
23.55 Худ.фильм **"Красота по-американски".**

РОССИЯ

07.45 Телесериал **"Леди Бомж".**
08.40 Сериал **"Дневник убийцы".**
09.30 Экспертиза.
09.40, 18.45 Вести. Дежурная часть.
10.00 Вести.
17.50 Аншлаг.
19.00 Вести.
19.30 Местное время. Вести - Москва.
19.50 Спокойной ночи, малыши!
19.55 Остросюжетный фильм **"Гангстеры в океане"** (1991).
22.30 Телефильм **"Место встречи изменить нельзя"** (1979).

КУЛЬТУРА

15.10 "Легкий жанр". Ведущий А.Гуревич.
15.40 Алексей Уткин и камерный оркестр "Эрмитаж".
16.05 "Парижский журнал". Алексей Хвостенко.
16.35 "Мы любим тебя, Ролан!" Документальный фильм. Режиссер А.Агранович.
17.30 Вести.
17.40 Новости культуры.
17.55 "Помогите Телеку". Вечерняя история для самых маленьких.
18.10 "Вокзал мечты Юрия Башмета". Юбилейный концерт. Прямая трансляция из БЗК.
21.25 "Линия жизни". Владимир Познер.
22.20 Блеф-клуб.
23.00 Новости культуры.
23.25 "Кто там..." Авторская программа В.Верника.
23.50 - 23.55 Программа передач.

НТВ

09.00 Сегодня утром.
09.20 Погода на завтра.
09.25 Документальная драма "Преступление и наказание".
10.00, 11.00, 15.00, 16.00, 17.00 Сегодня.
10.05 Елена Степаненко в программе Павла Лобкова "Растительная жизнь".
10.35 Вы будете смеяться!
14.25 "Я - однолюб". Ток-шоу "Принцип домино".
16.05 Сериал **"Улицы разбитых фонарей".**
17.20 "Очная ставка". "Страшная находка".
18.00 "Сегодня" с Татьяной Митковой.
18.35 "Свобода слова" с Савиком Шустером.
19.55 Боевик **"Из России с любовью"** (США - Великобритания).
22.10 "Все сразу!" Ночные развлечения.
22.50 Фильм Люка Бессона **"Подземка"** (Франция).

CTV+RenTV

05.00 Музыкальный канал.
05.30 "Мир Бобби". Мультипликационный сериал.
05.55, 16.00 "Пауэр рейнджерс, или Могучие рейнджеры". Телесериал.
06.20, 15.30 "Питер Пен". Мультипликационный сериал.
06.50, 15.00 "Новый экшенмен". Мультипликационный сериал.
07.15 "Новости СНГ".
07.30, 13.30 16.30, 19.30, 22.55 "24 часа".
07.45 "СТВ-спорт".
07.55 "Завтрак с Инной Афанасьевой".
08.00 "Филармоническая неделя".
08.05 "Технология".
08.15 Комедия **"Братья Зорро".** США, 1981.
10.25 "Под углом 23 с половиной". Документальный фильм.
10.55 "Автопанорама".
11.10 "Театральные истории".
11.25 "Сага о Форсайтах". Телесериал.
12.30 "Семейные страсти". Ток-шоу.
13.50, 18.35 "Бригада" Телесериал.
16.50 "Такая профессия".
17.20 "Все для тебя".
17.55 "Минщина. Люди, события, факты".
18.05 "Пока горит свеча".
19.45 "Новости СНГ".
20.00 Детский экран. "Добрый вечер, малыш...".
20.15 "СТВ-спорт".
20.25 "Автопанорама".
20.45 Комедия **"Влюбленный Шекспир".** США, 1998.
23.10 "Технология".
23.20 "Отдыхай".
23.30 Боевик **"Ограбление по-американски"** (США, 1997).

8-Й КАНАЛ

17.30 Мульт-парад.
17.45 Художественный фильм **"Звонок".**
19.25 Документальный фильм "Пеликаны и океан".
19.45 Сериал **"Тайна незнакомки".**
20.40 Международные новости с "Дойче Велле".
20.45 "Вечарніца".
21.00 К-видео "Топ-8".
21.10 Художественный фильм **"Амазонки и гладиаторы".**

ТВ ЦЕНТР

05.00 Информационно-развлекательный канал "Настроение". (В **06.00 и 07.00** - "События. Время московское").
07.50 Газетный дождь.
08.00 Смотрите на канале.
08.05 "Загадочная женщина". Телесериал (Венесуэла).
08.45 "Другое небо". Борис Раушенбах.
09.40 Телемагазин.
10.00, 13.00, 17.00, 21.00 События. Время московское.
10.15 Телеканал "Дата".
11.10 Игра в прятки.
11.30 А у нас во дворе...
11.55 Денежный вопрос.
12.10 Петровка, 38.
12.30 Деловая Москва.
13.15 "Инспектор Деррик". Криминальный телесериал (Германия).
14.30 Всё о здоровье в программе "21-й кабинет".
15.00 Регионы: прямая речь.
15.30 Живой уголок.
15.55 "Чебурашка". Мультфильм.
16.15 Тюрьма и воля.
17.15 "Алфавит". Телеигра.
17.50 Телемагазин.
18.00 "Узы любви". Телесериал (Мексика).
18.35 Телемагазин.
18.50 Пять минут деловой Москвы.
19.00 Худ. фильм **"Хардбол"** (США).
21.40 Русский век.
22.20 Времечко.
22.50 Петровка, 38.
23.10 25-й час. События. Время московское.
23.30-01.30 "Открытый проект". Молодежный канал.

EUROSPORT

09.30 Сноуборд. Повтор.
10.00 Ралли Монте Карло. Повтор.
10.30 Теннис. Большой Шлем. Австралия. Прямая трансляция. Полуфиналы. Мужчины.
14.00 Фигурное катание, Мальмо. Женщины. Произвольная программа. Повтор.
14.45 Биатлон, Кубок мира, Антхольц, 4x6км. Эстафета. Женщины.
16.30 Фигурное катание, Чемпионат Европы. Мальмо. Мужчины. Короткая программа.
18.00 Скелетон. Кубок Мира. Сант Мориц. Женщины.
19.00 Скелетон. Кубок Мира. Сант Мориц. Мужчины.
20.00 Фигурное катание, Чемпионат Европы. Мальмо.
23.30 Теннис, Австралия. Спецобзор.
00.45 Автогонки на льду.
01.15 Ралли Монте Карло.
01.45 Триал в помещении. Шеффилд. Чемпионат мира.
03.00 Теннис. Большой Шлем. Австралия. Полуфиналы. Женщины. Повтор.

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: (017) 206-68-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 206-69-04.
E-mail : nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Рэгістрацыйнае пасведчанне №246. Нумар газеты аддрукаваны з дыяпазітываў заказчыка на УП "Чырвоная зорка", 220073, г.Мінск, 1-ы Загарадны завулак, 1. Падпісаны ў друк у 15.00. Фармат А-2. Тыраж: 30 880 экз. Заказ №643.